

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28-- Cor.
Pe jumătate an 14--
Pe 3 luni . . . 7--
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40-- franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și loc. deschis costă știrul 20 0/100

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Pentru lege și neam

În vreme ce spiritul public, sguduit un moment din dulcea sa toropeală, este din nou cuprins de o vinovată acalmie, dușmanii noștri cari își dau mai bine seamă de chestiune, readuc din nou în discuție primejdia sfâșierii constituțiunii noastre național-religioase.

În fruntea presei lor, și de astădată, stă „Budapesti Hirlap“, organ special de ațâțare și de exploatare a șovinismului maghiar.

Și de astădată urletul său dominează întreaga presă maghiară prin cinismul, prin nerușinarea, prin sfidarea celor mai elementare noțiuni de adevăr și dreptate cu care organul semit, cu caracteristica impertinență a rasei sale, ne-a obișnuit de atâta vreme.

Astfel este articolul său „Românii și episcopia maghiară“ publicat în nr. 51 din 28 februarie a. c.

Nu ne-am opri asupra celor cuprinse în acest articol, scris în tonul obișnuit al acestei foi cu totul lipsită de frâu față de naționalități, dacă din nenorocire, ultima primejdie națională, nu ar fi dovedit că în chestii de ofensivă împotriva vieții neamurilor nemaghiare din partea guvernului ungar, proza acestei foi, când nu e un element de directă inspirație pentru măsurile ce le ia guvernul, traduce de multeori adevărata stare de spirit a lor.

Deci cu tot dezgustul nostru ne vom ocupa astăzi de ultimul articol din această foie de scandal, care, mărturisim, ne ins-

piră prin afirmațiile pe față ce cuprinde o mare îngrijorare.

Ziarul semit începe prin a se arăta indignat de întrunirea de la Blaj și de hotărârile luate, atacând pe Prea Sf. Sa episcopul Radu pentru memorandumul destinat a se preda forurilor competente, după care începe să însire o serie de „argumente“ împotriva pretențiilor noastre, în care reaua credință semită, ignoranța obraznică și cinizmul sfidător se lăfăesc în toată voia și cu o vădită ostentație.

Vom semnala pe scurt aceste „argumente“ în care de fapt se cuprind toată sofistăria întrebuintată de guvernul maghiar spre a-și motiva noul atentat îndreptat împotriva naționalității noastre, oprindu-ne mai mult asupra afirmațiilor care denotă planurile guvernului.

Iată aceste argumente:

„Regele apostolic al maghiarilor, zice ziarul semit, în înțelegere cu Scaunul sfânt al Romei, poate institui atâtea episcopii noi maghiare câte voiește, românii n'ar avea voie să condamne serviciul dumnezeesc maghiar și instituirea de episcopii separate, chiar dacă această chestiune s'ar decide exclusiv în cercul lor de influență“.

După această confuzie voită a provinciei noastre metropolitane greco-cat. române, față de care Împăratul are încă de acum 200 de ani anumite angajamente, cu episcopatul catolic maghiar, unde nu ne interesează ce drepturi are suveranul, discută dreptul românilor de a citi în biserică românește declarând că limba noastră a fost „furișată în biserică“,

spre a ajunge la dreptul ungarilor de a introduce cu deasila într'o biserică străină limba lor.

„Cum îndrăznește dar Radu și ceilalți episcopi să ia hotărâri asupra noii episcopii, a cărei limbă de serviciu divin va fi cea maghiară, când și ei sunt exclusiv pe baza dreptului uzual tolerat și intenționat nebagat în seamă“?

Și pentru a motiva desmembrarea episcopatului nostru național greco-cat. reia tema cu românii, cari și-au uitat limba, pe care-i declară ca maghiari...

„Dacă prin urmare aceste rămășițe maghiare, rămânând pe lângă catolicismul de rit oriental vor fi despărțite de capii dieceselor românești de acum, făcându-i să-și amintească de origina străbună maghiară, iar mai târziu cândva să treacă sub protecția părintească a unui episcop de simțământ și de rit maghiar: chiar și atunci se va găsi numai coada toporului pierdut“.

Și apoi reluând violența de limbaj împotriva Prea sfințitului episcop Radu pe care caută să-l intimideze, organul predilect al șovinismului maghiar smulge desăvârșit masca de pe fruntea guvernanților maghiari arătându-le adevărata intenție.

„Acum stă în fața noastră adevărata om. Românii uniți înzădar vor încerca schisma, căci nu vor ajunge cu ea la nici un rezultat; cu șiretlicul românesc va ține pas cuminența maghiară“.

„Episcopatul greco-oriental maghiar e de astmenea în plan și nu peste mult se va porni o mișcare în sensul acesta în toată țara. Aici nu vor mai putea pune piedici Radu și tovarășii. Chestiunea nu va ajunge înaintea papei. Respectivul protect de lege va fi votat iar regele îl va consfinți. Episcopul greco-oriental ce ar trebui să se numească îl vor sfinți doi alți episcopi fle ei din patrie sau Balcani.“

Radu și soții, cel mult vor grăbi faptul ace-

Latin ori slav*?

de George Coșbuc

Cu neologismele de origine franceză ai oarecare dreptate. Dar n'ai nici una, când crezi că literatura noastră actuală ar avea vinovata tendință de-a lua la goană cuvinte de origine latină spre a-le înlocui cu sinonime de origine slavonă. Cazurile izolate nu dovedesc de cât o rătăcire din neștiință a scriitorului respectiv, dar nu o pornire generală a literaturii de-a fi îndrăgostită de slavonime în paguba latinității noastre.

Chestiunea stă așa. Când am două cuvinte, unul de neam latin și altul de neam străin, pe care să-l primesc în limbă? D-Ta răspunzi, ca Român care-ți iubești neamul și limba, că pe cel latin. Tot așa și eu. Dar cu o mulțime de rezerve. Aleg pe cel mai bun, și dacă, din întâmplare, cel mai bun e cel slavon, voi alege și voi primi pe acesta, chiar cu rizicul de-a fi desprețuit de Cicero și de Virgiliu la o eventuală întâlnire cu ei pe cealaltă lume.

Nu. Să-mi fie mai drag un cuvânt numai

fiindcă e de origine latină, și altul urgisit numai fiindcă e de origine străină? Asta nu. Încă odată o zic, că în cazul acesta voi alege cuvântul cel mai bun, fără să-mi pese de ce origine e cuvântul, cum nu-mi pasă de ce fel de papuci va purta președintele republicii chineze.

Dar care e cel mai bun? Răspunsul e cam lung dar limpede. Vorba traducătorului celei din-tâi biblii românești: „Aceia sunt bani buni care umblă în toate țările, așa și cuvintele...“ Cuvânt bun e acela, care e cunoscut de toți Românii și având aceeași accepțiune (adecă să nu însemneze aici un lucru, și într'altă parte alt lucru). Acum, dacă pui alături *morb* și *boală*, pe care ai să-l primești? Cuvântul *morb* e neologism, deci d-ta, fiindcă ești doctor, du-l la clinica neologismelor. Ce mi-e bun, dacă nu o cuvânt de băștină al limbii noastre. E împrumutat și el pe datorie, ca și *boală*, cu deosebirea, că pe acela l-au împrumutat cărturarii, iar pe cealaltă poporul întreg, și cauziunea e mult mai sigură dincoace, căci la orice caz, poporul întreg e mai veche casă și mai de încredere decât casinourile și cluburile cărturarilor. Na also! aș zice și eu ca nenea Iancu.*)

Dacă n'aș avea de loc alt argument, mi-ar fi destul acesta: unul și tare.

Dar în chestiunea aceasta s'amestecă și tâlharii de scriitori literari, mai ales poeții. Breasla asta de oameni nu prea poate da polițe cu bani buni și cu scadența la termen, dar în schimb toate

*) Aluzie la o inciză a d-lui avocat dr. Cornel Iancu, făcută cu mult spirit în cursul discuției. —

polițele dezvoltării unei limbi sunt trase asupra capului lor, și ei au nemărginită răspundere de felul cum se desfășură drumurile intelectuale ale unui popor. Acum, mă tem să nu fi spus vre-o vorbă prea mare, dar mă vei ierta, fiindcă și eu sunt unul dintr'această breaslă, și de ce n'aș avea și eu dreptul să trag puținică cenușă la oala noastră?

Vezi acum, că scriitorii literari sunt mai ales cei chemați să hotărască în chestia asta a cuvintelor. Zic, mai ales, pentru că marele chemat e poporul — acel bălaur cu milioane de capete, care în chestiuni de limbă nu gândește ci numai simte, n'are creeri ci numai suflet, și el e singur curia (ține minte vorba asta!) care hotărăște în suprema instanță. Iar bieții cărturari, dimpotrivă, gândesc și gândesc, și nu simt nimic, și de-aceia toate sistemele lor, fie cipariene, fie eihaciene, sunt mirose la moară și câno surd dus la vânat.

Nu e nevoie să-ți mai arăt lipsa de trăinicie a oricărei încercări de a „creea“ o limbă prin speculațiuni gramaticale, chiar de te-ai gândi la volapük și esperanto, cari sunt lucruri la modă și țin de joi până mai apoi și dreptul lor la existență stă numai în faptul că de ar fi o modă ori cât de nebună o să-și găsească admiratori, căci lumea e mare și are multe feluri de oameni.

Scriitorul ținând calea de mijloc, prin însuși felul său de a fi, simte alături cu poporul, (vorbesc de scriitorii buni, nu de orice plevușcă), și gândește alături cu cărturarul. Deci el corectează și pe cărturar și pe popor; rafinează simțul

*) Acest articol e scris în fuga condeiului, drept răspuns la o întrebare a dlui dr. A. Vaida, dacă într'adevăr literatura actuală a noastră are tendința de a înlocui cât poate cuvintele latine cu vorbe slavone? Subsemnatul zăpăcit de aderenții d-lui Vaida — între care erau dr. Pop, Bontescu, Vecerde, Manin, Veliciu, Goldiș etc. — și-a rezervat dreptul să răspundă a doua zi în scris. Aceasta e geneza acestui articol, de altfel nerevăzuit de autor.

sta, dacă nu se mulțumesc cu situația. Se va realiza episcopia maghiară greco-catolică, dar se va realiza și episcopia greco-orientală maghiară. Aceasta o dorește trebuințele sufletesti ale credincioșilor respectivi“.

In fața acestei declarații lămurite mai este oare necesar să discutăm sofistăria miserabilă în care voiesc să-și îmbrace atențatul lor?

Mai este oare necesar să desmormântăm diplomele imperiale? Să reamintim angajamentele de onoare care așteaptă să-și capete împlinirea, adormite în praful lor? Să documentăm drepturile noastre consfințite prin două secole de practică de a ne păstra uzurile naționale?

Toate drepturile din lume cât sunt pe hârtie numai, oare vor putea schimba cu o iotă planul guvernului?

— Nu...

„Sfășiu episcopatul vostru greco-catolic pentru că voiesc să nimicesc fortăreața voastră națională. După ce voi reuși cu acesta voi începe cu biserica voastră greco-orientală“.

Aceasta este hotărârea dușmanului nostru.

Ce pot face câteva hârtii scrise și iscălite fie și de cei mai înalți monarhi lumesti și spirituali?

Așa stă chestiunea. Și dacă într-adevăr voiți ca primejdia să fie înlăturată trebuie să vă dați seamă, români, că aceasta nu se poate aștepta dela ceia ce este pe hârtie ci dela hotărârea voastră.

Trecem printr-o primejdie cum nu a mai existat nici odată alta în fața neamului nostru!

Acest neam suferă de 18 secole pentru conservarea lui pe aceste tărâuri, dar niciodată lovituri mai primejdioase nu i s'au dat ca acum.

Urgia îndreptată împotriva lui a fost întotdeauna o urgie brutală: în fața ei, cu sufletul închis și unit în credința lui strămoșească el a rămas întreg în conștiința ființei sale naționale deosebite. Dar astăzi temeliile însăși ale vieții sale sufletesti sunt atacate. Tot ce a fost părghie de razim în conservarea noastră națională este rând pe rând luat în stăpânire.

Ne-au luat pe învățători, paralizându-i prin banul lui Iuda al ajutorului de stat, au ispitit pe preoți, conducătorii seculari ai acestui neam, răpindu-i dela sufletul popo-

rului, prin funesta „congruă“. Acuma sunt atacate însăși bazele formale ale constituțiilor noastre eclesiastice.

Zadarnic se zbate conștiința latină a fraților noștri cărora vitregia vremilor le-a răpit limba, strigând în limbajul lor chiuit de accente barbare să nu-i lăsăm, să nu-i despărțim de trupul nostru...

Trupul nostru va fi sfâșiat, cum nu a fost nici odată.

Cum nu a fost sfâșiat, nici atunci când nu aveam nici un fel de organizație și când sfinții noștri vlădici, martiri ai credinței și ai neamului, prizoniți din loc în loc purtau lumina credinței strămoșești, nici mai târziu când trupul nostru a fost rupt în două biserici.

Ne uea, atunci când nu aveam nimic, durerile comune, sufletul nostru de creștini și de neam pe nedreptul căzut în fața păgânilor. Iar despărțirea de mai târziu a fost o despărțire între români. Români și uniții, români și neuniții. Din această dezbinare sufletul național a câștigat cel puțin tot atât de mult cât a pierdut.

Dar sfâșierea de astăzi, este o sfâșiere de adio zis neamului nostru pentru totdeauna de cei ce vor fi răpiți. Și când tot ce este factor de energie este corupt și demoralizat, cine se va opune că această spărțură în favoarea dușmanului să nu se lărgească cât mai mare pânăce să înghite tot ce avem astăzi?

Aceasta este primejdia ce ne amenință și care nu se poate înlătura prin arguții.

În câțiva ani am primit trei din cele mai strașnice lovituri și pe măsură ce factorii de mișcare din organismul nostru național sunt paralizați, loviturile se sporesc. Pe când toată lumea câștigă drepturi, noi românii, popor de trei milioane suntem singurul popor care *perdem drepturi*.

Aceasta este situația noastră și această situație oricâte pergamente vom exhiba, nu se schimbă.

O nație valorează în măsura voinței ce o arată, dacă noi suntem călcați în picioare este pentru că nu am arătat voința ce se așteaptă dela noi...

Suntem un popor de 3 și jum. milioane, reprezentăm un neam de 12 milioane și o rasă superioară, totuși noi ne fărâmițăm în desbinări, în critici meschine, în personalități.

Să străbată de la o parte la cealaltă a neamului nostru, simțământul mândriei și a puterii noastre, să înceapă a bate năpraznic vântul entuziasmului, să se spulbere patimile de o zi, care ne dezbină, să se potenteze voința noastră în măsura potrivită și atunci fără de nici o arguție, fără de nici un pergament drepturile noastre vor rămânea intacte.

Căci cei ce le violează azi vor fi în gaură de șarpe.

Mișcare pangermană. Sub acest titlu ziarul „Az Ujság“ din Budapesta scrie următoarele:

Din Szombathely sosesc știri despre mișcări pangermane. De vre-o câteva săptămâni prin comunele germane mărginașe din cercul Szent-Gottárd decurge o agitație întinsă.

Până acum acolo își făceau mendrele diferiți agitatori, acum însă s'au vârit aci și agitatorii societății „Bauer-Bund“ din comitatul Tolna. De altfel scopul acestei societăți ar fi organizarea economică, însă în loc de a face acest lucru membrii acestei societăți prin agitații pangermane voiesc să cucerescă populația comunelor germane mărginașe. Terenul pentru această agitație l'a pregătit de mult morarul Wollinger din Rábakeresztur. Că întrucât a succes, aceasta se dovedește prin faptul, că cu prilejul recentelor alegeri parlamentare germanii din părțile acestea au pus un *contracandidat german naționalist* chiar și în contra lui Coloman Széll. Judecătoria din Szentgotthárd numai acum a găsit informații despre ținerea ședințelor secrete ale agitatorilor. Subprefectul dr. E. Kiss a îndrumat jandarmeria, ca să urmărească cu atențiune pe agitatorii din comitatul Tolna“.

Ce noroc! Dacă nu era subprefectul dr. Kiss „agitatorii pangermani“ de bună seamă ar fi incendiat țara.

Conferințe militare în Viena. Din Viena se anunță: După informațiile cercurilor militare pe la începutul lui martie vor avea loc însemnate conferințe militare, la cari vor lua parte toți șefii dela statul major a fiecărui corp de armată. Din cauza aceasta șefii statului major a celor 16 corpuri de armată în cele mai apropiate zile vor pleca la Viena și în ministerul de război se vor constitui în o sesiune sub prezidenția unuia dintre ei. Inovarea aceasta s'a introdus cu scopul, ca toți comandanții corpurilor să ia parte comună la debaterile trebuințelor militare a singuraticelor corpuri de armată.

Academia și școala reală superioară a honvezimei austriace. Maj. Sa Impăratul a ordonat, ca școala de cadeti pentru honvezimea austriacă, precum și cursul de ofițeri la cavaleria austriacă, care este în Olmütz, să fie cu sfârșitul anului școlar 1911/12 desființate și cadetii școlari vor fi împărțiți în școlile de cadeti a regatelor și

poporului și ține în frâu speculațiunile cărturarului.

Deci în alegerea cuvintelor el are ca îndrumare și *frumuseța* cuvântului. Altfel de ce te-ai entuziasma de un scriitor care „scrie frumos“? Vorbim firește numai de limbă, numai dicționarul ei. Cu ce te fură un scriitor mai întâiu și întâiu? Cu frumuseța limbii. Un singur cuvânt urât în cea mai frumoasă poezie, te face să te scuturi ca de vederea unui lucru scârbos și să-ți strice toată plăcerea estetică.

Acum rogu-te, când am să aleg între două cuvinte, unul latin și altul slavon, ca să-l așez în versul meu, crezi că am să aleg pe cel latin care e urât, și să dau deoparte pe cel slavon cu toate că e admirabil de frumos și e însuși el o poezie întreagă? Urâtenia poate să fie de multe feluri, și nu mă pot întinde să ți-o arăt, dar să crezi că noi când periem și netezim și călcăm cu fierul versurile, avem atâtea greutăți și trebuie să ne ferim de atâtea lucruri de care nici nu visează cetitorul! Cred, că mai întâiu te gândești la caofofie. Bine, dar gândește-te că poate cuvântul să fie melodic, foarte armonios, dar pentru poet să fie urâtenie și scârbă. Întoarce-te la cuvântul de care am zis să-l ții minte: sună frumos pentru cine sună, pentru urechia Românului nu sună bine, pen-

trucă jignește bunul simț. Aici *exempla sunt odiosa*. Dar să-ți dau exemple de noblețe a unui cuvânt (ah! poți să fii poet cât de democrat, și totuș să fii cumplit de gelos de noblețea limbii tale!) Te-ai gândit vreodată de ce nu putem zice *feciorul* lui Dumnezeu în loc de *fiul* lui Dumnezeu? Amândouă sunt cuvinte latine, frumoase, de ce însă îi zicem lui Hristos numai fiul și nu feciorul?

Nu crede că am luat vorba din latină de dreptul *filius Dei*, sau că ne sună apropiat de *Vos* al Grecilor. În vechile traduceri se vede lupta pentru această expresiune, și într-adevăr i-s'a zis lui Hristos și *fecior*; i-au zis și *prunc*, i-au zis și *cuconul* lui Dumnezeu și chiar *copilul* lui Dumnezeu. Dar de ce dintre toate cel biruitor a rămas *fiul*? În Cânt XXXIII din Paradisul lui Dante eu am avut multă bătae de cap și îndrăzneală să zic despre Maria: „Fecioară mamă, a fiului tău fată“. Nu simți că nu se cuvine să-i zici Mariei fată? A fiului tău fiică, da. Și de ce? Amândouă sunt cuvinte latine, frumoase, dar — tradiție, bun simț, demnitate, noblețe, justete și altele și altele, tot judecătoria așpri, dau sentința așa și nu altfel.

Dar este un criteriu și mai superior după care ai să faci alegere între două cuvinte și să înlături pe cel latin. E *utilitatea*. Tot ce e nomenclator trebuie stărpiț, și dintre două cuvinte alege

pe acela care îți dă mai multă putință de-a fi folositor. Vezi, doctore, limba românească se poate desvolta prin augmentare de din afară (neologisme) și din sineși (derivare, căci de compunere ca în germană sau cea ungurească nu e nici măcar pomeneală.) Dintre două cuvinte primește deci pe acela care poate da mai multe derivații. Iată trei cuvinte — onoare lor, că sunt latine! — *morb*, *mur*, *nea*. Alături, trei, — fire-ar ele de răș, că sunt slave — *boală*, *zid*, *zăpadă*. Eu îmi aleg pe cele trei slavone, fiindcă îmi dau putință de-a îmbogăți limba, cele trei latine nu.

Cele trei latine sunt crengi moarte, cele trei slavone sunt copaci vii.

Ce mi-e bun latinul, când din el nu pot face nici verb, nici adiectiv, nici adverb, nici altceva nimic? Din *boală* avem verbul a boli. Dar din *morb*? a morbi? A morbă, a morbeca? Nu este.

Din *boală* avem adjectivul *bolnav*. Aici și morbul ne dă pe morbos.

Da, dar morbos stă pe loc, pe când *bolnav* ne dă un nou verb a *îmbolnăvi*. Ce facem eu morbos?

A înmorbii? a înmorba, a înmorboși? Nu se poate. Dar din verbul a *îmbolnăvi* avem participiul adjectival *îmbolnăvitor*, un cuvânt de mare preț...

țarilor din monarhie, că pe viitor locurile vacante de subofițeri la honvezimea austriacă sunt de a se complini cu elevi ieșiți din școlile de cadeti pentru infanterie și din cele pentru cavalerie, că în edificiul școlii de cadeti pentru honvezimea austriacă să se înființeze „Academia militară ces. reg. Francisc Iosif” și „Școala reală ces. reg. militară superioară”.

Această dispozițiune este un nou pas pentru dezvoltarea honvezimei austriace și ridicarea ei la un rang egal cu armata comună. Honvezimea maghiară își are deja de mulți ani școala sa reală superioară în Sopron și academia Ludovica în Budapesta. Ofițeri academicieni a primit până acum honvezimea austriacă dela academia militară „Theresianum”.

Ministrul Auffenberg în contra guvernului. Ziarul „Reichspost” publică în numărul său de ieri o convorbire pe care un colaborator al ziarului „Allgemeine Correspondenz” a avut-o cu cav. Auffenberg, ministru de războiu. Cu acest prilej ministrul Auffenberg a declarat următoarele :

— Decisul camerei plănuit în chestia art. 43 al reformei militare *umple pe toți de cea mai mare nedumerire*, fiindcă convingerea generală e, că între toate împrejurările drepturile majestatică trebuie să rămână nealterate și nestirbite. Ele nu pot suferi nici o schimbare. Comunicatul referitor la schimbarea plănuită este absolut inexplicabil, deoarece el dă prilej la diferite explicații. Acesta trebuie compus pe scurt, în așa fel, ca el să nu poată da prilej de nici o îndoială.

Încă odată îți declar, că *drepturile majestatică la nici un caz nu pot suferi nici o schimbare.*

La convorbirea aceasta „Reichspost” adaugă un comentariu, în care afirmă, că probabil primul-ministru ungar nu a comunicat nici politicianilor unguri și nici celor austriaci planul lui după care voiește să rezolve reforma militară și se pare, că primul-ministru contele Khuen-Héderváry nu a informat nici pe M. Sa monarhul despre acel pact și despre condițiunile pactului.

Ziarul vienez este informat din izvor autentic, că probabil Khuen nu-și va putea împlini promisiunea făcută în chestia articolului 43.

Cum ai zice altfel: vânt îmbolnăvitor, climă îmbolnăvitoare, dacă am goni din limbă vorba bolală? Cu vorba morb nu ne putem ajuta. Dar bolnav ne dă puțința de a-l diminutiva:

Ori ești bolnăvioră,
Drăguță mioară?

Ce frumusețe de vorbă și ce gingășie poetică la vorba bolnăvior, bolnăvioră! O știu mai bine decât mine mamele cari au copii mici.

Ei, acum dă-o cu morboșică, ori morboșioră!

Da, și eu aș primi acest cuvânt morb, (care e o piatră a scandalului în România, căci după el cunoști numai decât pe Românii din Ungaria, și a spune vorbă de batjocură), dacă n'ar fi cuvânt mort. El măcar, ne-ar mai îmbogăți rimele, că sună frumos alătura cu corb, orb, sorb, și poate ve-un poet ne-ar trânti vre-o strofă:

A te 'ndrăgosti de fete,
Nu e nici un morb, băete,
Dar în dragoste-a fi orb
Este foarte mare morb.

Vorba mur nu ne dă verb. Verbul ar fi a muri, sau a mura, s'au a murui. Cele două dintâi au avut omonime prea puternice (mor și mur) ca să se poată susține — pentru cel dintâi

Europa și opera contelui de Aehrenthal

Moartea contelui de Aehrenthal, ministrul de externe al monarhiei austro-ungare, a fost un important eveniment internațional. Chiar presa acelor națiuni, cari au avut de suferit din cauza politicii acestui ministru, a recunoscut, că diplomația austro-ungară a pierdut în Aehrenthal pe maestrul ei cel mai isteț, pe cel mai mare ministru de externe al monarhiei habsburgice în ultimele trei decenii.

Toată lumea este de acord, că prin moartea contelui de Aehrenthal dispăre una din cele mai interesante figuri ale politicii internaționale de astăzi. Interesantă nu numai prin opera sa ci și prin individualitatea sa puțin banală.

Cu toate că n'a avut norocul unei lungi cariere ca ministru de externe, Aehrenthal a știut să imprime politicii monarhiei nota sa personală. El n'a fost unul din acei miniștri bonomi, pe cari ne-am obișnuit să-i vedem în capul afacerilor în Austro-Ungaria. Dacă este sigur, că după Beust, Andrassy și Kálnoky au urmat un șir lung de miniștri de externe austro-ungari fără individualitate mai puternică, fără o politică personală, este nu mai puțin sigur, că defunctul Aehrenthal nu poate fi numărat printre aceștia.

Regele Eduard VIII al Angliei a zis la o recepțiune: „L'Europe a besoin d'un chef d'orchestre”, — se pare, că Aehrenthal era indicat a deveni, după marile sale succese, acest șef de orchestră, acest conducător în concertul european, așa cum au fost Kaunitz, Talleyrand, Bismarck. Dacă presa europeană dă o importanță așa de mare dispariției din rândul celor vii a contelui d'Aehrenthal este tocmai fiindcă simțise că acest ministru de externe era merit să joace un rol însemnat, un rol conducător în politica europeană.

Dintre calitățile personale ale lui Aehrenthal trebuie să scoatem în relief puterea lui de muncă extraordinară, un sânge rece admirabil și îndrăzneala așa de puțin proprie diplomaților austriaci. Aceste însușiri individuale favorizate și de împrejurări au dat rezultate admirabile pentru politica

Austro-Ungariei, au ridicat diplomația acestui stat pe planul întâiu și au atras atențiunea puterilor europene asupra unor forțe despre cari se credea că sunt mai mult decât latente: că ar fi dispărut.

Evenimentele istorice din toamna și iarna anului 1908 au fost pentru toată Europa o surpriză, un *coup de theatre*. După 24 de ore diplomația se găsea în fața unui fapt împlinit. Contele de Aehrenthal a știut să asigure Austro-Ungariei concursul Bulgariei câștigate prin anexarea Rumeliei orientale, a știut să-și asigure neutralitatea sau poate chiar sprijinul României și a dat *lovitura*. Fără să șovăiască el și-a zis că sprijinul Germaniei este sigur și că Rusia nu se va putea decide pentru un războiu cu toate rugămintele și indemnurile Serbiei rânite. Nu trecuseră decât trei ani când Rusia suferise marea înfrângere dela Port-Arthur și de pe câmpiile manciuriene. Contele de Aehrenthal și-a făcut socoteala pe slăbiciunea Rusiei și pe indeciziunea ei, și n'a greșit.

Să vedem cari sunt urmările acestei opere care este anexarea Bosniei și Herțegovinei. Putem spune că anexarea a fost un act *favorabil* păcii generale. Aceasta pare, fără îndoială, paradox când toată lumea știe că tocmai anexarea a produs o criză ștrașnică în Europa și era să fie cauza unui mare războiu. *Era să fie dar nu a fost*. Și aceasta tocmai pentru că Aehrenthal știa că șansele ca pacea să fie menținută erau mai mari decât șansele izbucnirii războiului. Este foarte adevărat că numai puțin a lipsit ca războiul să izbucnească dar contele de Aehrenthal a contat tocmai pe acest puțin, și îndrăzneala aceasta este meritul său principal.

Anexarea a fost actul politic prin care Aehrenthal s'a impus în fața Europei. Politică urmată de el după anexare avea ca scop pe de o parte de a consolida domnia habsburgică în Bosnia și Herțegovina, pe de altă parte de a recâștiga simpatiile pe cari Austro-Ungaria le pierduse în urma anexării.

Vizita împăratului-rege Franz Josef I la Sarajevo în vara anului 1910 arăta Europei lămurit, că Austro-Ungaria are de gând să se instaleze în mod definitiv în provinciile anexate. Bine înțeles că în condițiunile acestea Aehrenthal nu se putea gândi a mai împăca pe sârbi, căci Bosnia va fi pentru Serbia o rană deschisă, veșnic sângerândă. În schimb abilul ministru de externe austro-ungar a lucrat cu stăruință să împăce Turcia, Anglia și Rusia.

Politica aceasta de împăcare a și reușit și aceasta este încă un succes a lui Aehrenthal.

Mai trebuie să relevăm două acte politice importante ale defunctului ministru: împotrivirea sa contra unei acțiuni agresive contra Italiei, preconizată de fostul șef al statului major Konrad von Hötendorf, și emanciparea sa de sub tutela Berlinului. Faptul dintâiu i-a făcut lui Aehrenthal multe simpatii în Italia. Iar cât privește alura de independență ce contele d'Aehrenthal și-a luat-o față de guvernul dela Berlin, ea putea să jighească puțin orgoliul bărbaților de stat germani, dar nu aducea nici un prejudiciu politicii imperiului ger-

e lesne de înțeles, pentru al doilea, știu și eu? Dacă e iertat să glumim, atunci Românului, popor sărac și trăitor în bordee, i-a păsat mai mult de murăturile lui de peste iarnă decât de *murarea* (= zidirea) caselor, și deci murarea verzei a ucis murarea păreților. Verbul a *murui* a rămas, probabil, dar și-a schimbat înțelesul, și nu mai înseamnă a zidi, ci a lipi păreții cu lut.

Și iată-ne mural latin, că e slab rău pe lângă zidul străin. Zidul ni-a dat pe *Zidire, zidar, zidărie*, mural nimic. Apoi cu mural latin n'am fi în stare nici se dăm cuvenitul atribut lui Dumnezeu: Ziditorul ceriului și al pământului, căci nu putem zice nici murătorul, nici muritorul ceriului. Ori îi putem? Cei cu latinia au cuvântul.

Să ne spue aceștia cum să zicem în loc de: omule zidirea lui Dumnezeu, și toate cele spuse de mine cad în baltă.*)

*) Plictisitul autor al acestui articol a încheiat aici brusc fără a promite continuarea.

man. Din contră: Germania se poate acum mândri că are o aliată mai puternică, cu un prestigiu mai înalt.

Aceasta este, în câteva linii generale, opera contelui d'Aehrenthal. Ea a fost destul de mare și de importantă ca să lase o urmă adâncă în viața politică din continentul nostru și să asigure acestui bărbat de stat austriac un nume respectat în istoria începutului acestui secol. În ori ce caz: urmașul său contele Berchtol va trebui să facă o politică foarte pricepută și cel puțin așa de energică cum a fost aceea a contelui d'Aehrenthal, spre a se menține la înălțimea acestuia.

București, 12-25 februarie 1912

Mircea R. Știrleanu.

Paroch nou la capela română din Viena.

Mutat, în interesul serviciului, din Sibiu la Viena, părintele *Pavel Boldea*, protopresbiter onorar și preot militar maior, dacă desigur nu fără regret se desparte de însemnatul centru românesc ce este, sub raport cultural și religios Sibiuul, va avea în schimb bucuria de a se putea pune, la Viena, în rândul prim al grupului de români excelenți care de ani de zile ostenește pentru realizarea unui ideal grandios, anume pentru înjghebarea trainică a unei vieți românești în mstropola monarhiei, prin fondarea unei parohii independente, cu un altar de închinare, și cu o vatră solidă pe seama studenților.

D. protoiereu Boldea a stat, cu opt ani în urmă, timp lung în Viena, deci nu e străin de această operă de consolidare națională. Din garnizoanele pe unde a trecut de atunci, cu interes urmărind activitatea tovarășilor de odinioară și abia reintors, a grăbit a relua contactul cu dânsii. E prea frumoasă scrisoarea cu care a răspuns la întrebarea de formă ce i-a pus comitetul, dacă e dispus a accepta să fie preotul capelei noastre:

„Ca preot român îmi țin de datorie a pune modestele mele servicii la dispoziția societății d-voastră.

Conduc și eu de idealul pentru care d-voastră atât de mult stăruiti și jertfiți, renunț la toate remunerațiile, și nu primesc nici un onorar pentru serviciile ce voi face (funcțiuni religioase, catechizare, etc.).

Precum în trecut la Budapesta, Viena și Sibiu, în sfera mea de activitate pururea mi-am făcut datoria față de neam și biserică, sper că cu sprijinul d-voastre voi îndeplini și acest angajament și această grea sarcină ce-mi încredințați astăzi. Cu devotament sfânt și în mod cinstit și onorabil voi servi cauza mare a societății noastre.

Cu multă dragoste a fost primit și salutat părintele Boldea în ședința comitetului, unde a repetat aceste declarații, vicepreședintele, d. dr. *Sterie N. Ciurcu* i-a adresat călduroase cuvinte de bineventare și i-a mulțumit emoționat, în numele comitetului, pentru bunăvoința și generositatea ce a adus pentru scopul societății.

Cu câteva zile în urmă, Duminecă la 12/25 februarie, părintele Boldea a servit mai întâi la altarul frumoasei capele române (I Löwelstrasse 8) în prezența unui mare număr de credincioși, care cu drag au venit să salute pe noul lor păstor sufletesc.

A fost d. dr. *G. Moroianu* dela legațiunea României, d. general *Alexandru Lupu*, colonel *Silviu de Herbay* și mai mulți ofițeri, întreg comitetul, „Clubul Român”, „România Jună”, doamne și domni din colonie.

A cântat corul, după liturgia maestrului *G. Dima*, frumos și artistic ca de obicei (sub conducerea d-lui *Ionel Crișian*, dna *Valeria de Herbay*, drele *Areti Nemeziek*, *Areti Scalat Neluța Cuparescu*, *Lucia Petrescu*, d-nii *Ionel Crișian*, *A. Medrea*, ș. a.) La sfârșit, părintele protopop a rostit o predică arătând însemnătatea politice noastre și făcând apel la sentimentul național și religios al tuturor românilor din Viena pentru sprijinirea cauzei sublime ce reprezintă societatea bisericească.

Român bun, preot devotaț, om de inimă, d. protopresbiter *Pavel Boldea* e câștig mare pentru viața românească din Viena. Bland și nobil, părinția sa va găsi mijloc de leuire și pentru unele simptome îngrijitoare, ce au început a se anunța în mijlocul acestei colonii, care, modestă în mijlocul unui ocean de străini ar trebui să fie model de bunăînțelegere și solidaritate frățescă.

(c. n.)

Redeschiderea chestiei cretane. Un ziar parizian află, că din cauza mișcării politice din Creta, în momentul de față se face un schimb de păreri între guvernele puterilor protectoare, în privința trimeterei eventuale de forțe navale în apele cretane.

Ziarul „Le Matin” crede a ști, că guvernul francez a hotărât să trimeată vasul de războiu „Edgar Quinet” împreună cu alte două crucișătoare pentru cazul când ar trebui să se debarce trupe. Anglia va trimite și ea mai multe vase. Primul-ministru și ministru de externe, Poincaré, a rugat guvernul rusesc să facă și el același lucru.

„Le Matin” spune, că mișcarea din Creta trebuie să fie privită ca foarte serioasă din partea marilor puteri, deoarece ar putea fi începutul turburărilor serioase în Balcani.

*

Pacea republicii chineze tulburată. Luptele îndelungate și jertfele nenumărate, cari au răsturnat imperiul înlocuindu-l prin republică au adus în China mare disordine lăsând noului guvern republican să deslege atâtea chestiuni încurcate și să vindece atâtea răni ce le-a cauzat marea schimbare ce a suferit fosta împărăție a cerului.

Situația noii republici e cât se poate de delicată, căci sunt atâtea împrejurări și se pot ivi atâtea curente și totatătea neajunsuri, cari trebuie împăcate și cari în caz contrar i-ar amenința existența.

Și iată, în primul rând se revoltă armata din Peking a lui *Iuansikai*, care nu și-a mai primit solda de atâtea timp, fiind visteria statului de tot lipsită de bani. Numărul soldaților revoltați e de vreo 2000! Soldații au devastat mai multe prăvălii și au aprins numeroase case, așa că străzi întregi sunt în flacări.

Turburările au ținut ieri până noaptea târziu. După ce turburătorii au făcut însemnate pagube, au părăsit orașul luând cu ei pradă însemnată. Focul, în multe părți, încă nu s'a putut stânge. Străinii s'au refugiat la consulatele respective. Ordinea în oraș e ținută de soldații corpului IV, singurul care a rămas credincios. E temere, că se vor ivi mișcări reacționare. Se știe, că soldații încă credincioși dinastiei au pătruns prin poarta sudică a orașului în palatul imperial. Guvernul însă prevăzând o mișcare a soldaților, cari nu și-au mai primit de mult solda s'a îngrijit a contracta în vederea aceasta împrumuturi dela mai multe bănci străine. Trebuința fiind însă urgentă, a primit avansuri, așa că îi va fi posibil să plătească pe soldați și astfel să-i liniștească.

Războiul italo-turc

Situația la Beirut.

Constantinopol. — Valiul din Beirut telegrafează că s'au luat măsuri urgente spre a se salva garda consulatelor și reședințele străinilor.

Restabilirea ordinii a produs o bună impresie. Consulii au felicitat și au mulțumit valiului, blamând actul italienilor, cari au aruncat cu proiectile contra populațiunii nevinovate, în contra locuințelor particularilor, spitalului semilunei roșii. Notabilii străini au mulțumit și ei valiului.

În urma proclamării stării de asediu armele populațiunii se strâng prin cazărmi și posturile de poliție. Terminul pentru depunerea armelor expiră astăzi. Băncile și casele de comerț s'au redeschis azi.

*

Berlin. — Din Constantinopol se anunță, că ieri după amiază au apărut în fața orașului Cavalla de lângă insula Iasos, două vase de războiu italiene, cari au îndreptat tunurile asupra orașului,

fără însă a trage focuri. În urmă vasele au dispărut în direcția Dardanelor.

*

Berlin. — *Corespondentul de aici al ziarului „Neue Freie Presse” află din sorginte turcească autorizată, că Poarta a adresat într'adevăr o notă către Puteri, în care comunică că Dardanelele vor fi închise cu mine submarine în cazul când flota italiană se va ivi în marea Egee.*

Victimele bombardării Beirutului.

Constantinopol. — Numărul victimelor bombardării a fost stabilit în mod definitiv: sunt 58 morți, printre cari 2 ofițeri de marină, 20 marinari și 36 indigeni; afară de asta 63 grav răniți, printre cari 1 rus.

O nouă intervenție pentru pace.

Paris. — Ziarul „Matin” publică la loc de frunte următoarea știre:

„Facem cunoscut că guvernul francez e înclinat ca, în unire cu alte Puteri, să facă un demers energie la Constantinopol pentru a provoca o încetare a ostilităților turco-italiene. Ministrul de externe rus, *Sassonov*, a și luat acum câtva timp inițiativa pentru aceasta, sondând cu privire la acest proiect păreriile ministerelor de externe ale Puterilor. Guvernul englez a declarat că e dispus să participe la acest demers.

Puterile triplei-înțelegeri sunt gata să facă reprezentățiuni energice pe lângă guvernul turcesc, ca acesta să-și retragă trupele din Tripolis și să înceapă negocieri de pace cu Italia.

Aceste negocieri trebuie să tindă a apăra interesele vitale ale Turciei.

„Matin” adaugă că puterile triplei alianțe sunt gata să facă aceste demersuri sub rezerva ca și guvernele din Berlin și Viena să fie de aceeași părere, căci demersul puterilor ar trebui să fie de natură colectivă pentru marea șanșe de succes.

Ar fi de dorit ca Germania să încuviințeze, Austro-Ungaria o va urma.

*

Constantinopol. — În urma votului parlamentului italian asupra anexării Tripolitaniiei, Poarta a trimis o nouă circulară puterilor declarând că guvernul otoman, va refuza orice propunere de pace pe baza anexării și nu va intra în tratative cât timp se va menține această bază.

Austria și bombardarea Beirutului.

Constantinopol. — Ziarul „Neologos” primește o depeșă din Viena anunțând că contele *Berchtold* a exprimat ambasadorului otoman regretele sale pentru bombardarea Beirutului și a promis să facă demersuri în scop de a împiedeca o acțiune italiană în marea Egee.

Infrângerea italienilor la Zanzur.

Constantinopol. — Ministerul de războiu anunță că un corp de trupe italiene din Tripolis cuprinzând patru batalioane de infanterie, două detașamente de cavalerie și trei baterii de artilerie încercând să ocupe Zanzurul, au fost nevoite să se risipească în fața focului violent al otomanilor.

Depeșa adaugă că demoralizarea soldaților italieni e oprită.

Transporturi de munițiuni pentru turcii din Tripolis.

Roma. — Deputatul *De Felice* telegrafează din Tripolis ziarului „Seccolo” că la Azizia a sosit un mare transport de munițiuni pentru turei.

Afară de acestea au sosit pentru armata turcă 17 tunuri transportate prin Tunis.

Adunarea generală a „Crișanei” din Brad.

Institut de credit și economii „Crișana” din Brad, una dintre cele mai solide și bine consolidate bănci românești, și-a ținut în ziua de 25 l. c. n. adunarea generală ordinară, sub prezidiul președintelui V. Damian. A luat parte ca întotdeauna un număr însemnat de acționari din Brad și jur. Din raportul direcțiunii ce s'a prezentat, s'a putut constata, că institutul a făcut în anul expirat un pas însemnat spre progres, urcându-și activele dela 2.128.000 cor. la 2,755,000 cor., iar venitul curat dela 57.404 cor. la 60.025 cor. Dividenda s'a stabilit ca și acum un an în 11% — 11 cor. de acție. A fi deci acționar la „Crișana” însemnează a avea o investiție sigură și foarte rentabilă de capital. Toți ramii de operațiune arată creșteri frumoase. Acest spor a determinat apoi direcțiunea de a propune adunării generale urcarea capitalului societar, de prezent de 200.000 cor. la 400.000 cor. In afară de capital, societatea mai dispune de fonduri însemnate, în sumă de cor. 205.000.

Propunerea a fost primită cu unanimitate, prin ceea ce i-s'a dat „Crișanei” posibilitatea de a intra în șirul băncilor mai mari românești.

Se prevede de acum, că emisiunea cea nouă va reuși pe deplin, căci interesul ce s'a manifestă în jurul ei, e foarte viu. Nici nu e mirare, căci „Crișana” a știut să se avânte de vre-o câțiva ani în așa măsură, că se poate zice cu drept cuvânt, că azi a ajuns a fi una dintre primele institute financiare ale noastre în ceea ce privește soliditatea culantă și buna reputație.

De spiritul de filantropie, de care sunt însuflețiți conducătorii ei, nici nu mai vorbesc, căci e lucru îndeobște cunoscut, că în privința aceasta „Crișana” bate toate recordurile. Din venitul curat de 60.025 cor. a votat în ăst-an pentru scopuri culturale și de binefacere respectabila sumă de 11.300 cor. Relativ întrece deci aici toate băncile românești, iar absolut e întrecută numai de cel mai mare institut financiar al nostru, căci singurul acesta votează mai mult pentru scopuri publice. *Dela înființarea ei și până astăzi „Crișana” a jertfit cu totul peste 105.000 cor.*, acestea sunt cifre, cari fac orice comentariu de prisos.

Iată distribuția celor 11.300 cor. votate acum:

1. Fondului cultural arhidiecezan din Sibiu, rata a IV-a anuală din suma votată de Cor. 1000—	Cor. 200—
2. Fondului pentru zidirea Seminarului gr. ort. din Caransebeș, din suma votată de Cor. 300—	100—
3. Rata penultimă din suma de 50.000— Cor. votată pentru completarea gimnaziului gr. ort. din Brad la 8 clase	6250—
4. Fondului gimnazial din Brad	2000—
5. „ protopresbiteral al Zarandului	300—
6. „ „ „ „ Halmagiului	700—
7. Bisericii gr.-or. române din Brad	400—
8. „ „ „ „ Crișoier	200—
9. „ „ „ „ Ormînda	200—
10. „ „ „ „ Tărățal	100—
11. „ „ „ „ Ribița	100—
12. „ „ „ „ Mesteacăn	100—
13. „ „ „ „ Satmău	100—
14. „ „ „ „ Bonțești	100—
15. Messei studenților dela gimnaziul gr.-or. rom. din Brad	100—
16. Messei studenților dela gimnaziul gr.-or. rom. din Brașov	25—
17. Messei studenților rom. academiei din Cluj	25—
18. Lui Gheorghe Pașca, elev la școala comercială română din Brașov, ajutor pentru continuarea studiilor	100—

19. Lui Aron Petruț, elev la gimnaziul român din Brașov, ajutor pentru continuarea studiilor	100—
20. Lui Dionisie Bonea, ascultător la facultatea de medicină din Viena, ajutor pentru continuarea studiilor	50—
21. Lui Ioan Pleșa, ascultător la facultatea de medicină din Cluj, ajutor pentru continuarea studiilor	50—
Total	Cor. 11.300—

Dorim deci „Crișanei” ca să poată prospera și în viitor în aceeași măsură îmbucurătoare ca și până acuma spre a putea rămânea și de aici înainte ceea ce este azi: cetățuie economică și culturală a Zarandului românesc.

Dumnezeu să-i ajute!

Un acționar.

Cronica feminină

Dragă lucreția!

Ai toată dreptatea când zici, că ar fi lucru foarte folositor să se mai scrie ceva și despre îmbrăcăminte — adică despre toalete, deoarece foarte puține persoane știu să-și aleagă stoffa, colorile și forma cum să și-o coasă, care i-se potrivește — și cele mai multe nu se gândesc la aceea că ce le-ar prinde mai bine feței staturii și poziției lor, ci țin numai la aceea să fie *modern*.

Lucrul de căpetenie la îmbrăcăminte este acela, ca să ne îmbrăcăm totdeauna potrivit fapturii, etății poziției și a timpului dar mai cu samă potrivit stărei materiale — sau pe românește: potrivit *buzunarului*.

O femeie isteată cu bani puțini să îmbrace bine.

In fiecare femeie română este istețime, și gust pentru frumos, deci numai puținică luare aminte și grijă la pregătirea vestmintelor, și fiecare femeie singură va observa deosebirea.

Moda de pe zi ce trece are mai multe variații — putem alege ușor numai să ne fie în vedere totdeauna *modestia și pudoarea*.

Și în modă, ca și în toate mișcările spre înaintare erau mai multe curente dintre care însă două au eșit învingătoare și anume: Moda engleză, Londra și moda franceză, Paris.

Moda engleză amăsurat firei englesului, e mai simplă, mai așezată cum s'ar zice, cea parisiacă e mai încărcată cu găтели, colorile mai vii și toată combinația determină firea bizară și cam extravagantă a francezilor.

Putem dar vedea, că precum pasărea se cunoaște după pene, așa adeseori, ba așa putea zice mai totdeauna poți mult cunoaște din firea femeii după modul cum să îmbrace.

Am observat, că foarte multe femei nu deosebesc îmbrăcămintele de petreceri de cele de stradă, căci altfel nu am întâlni atât de des dame, și fetițe tinere pe stradă îmbrăcate ca în sala de bal.

Am zis, că moda engleză e mai simplă. Imbrăcăminte petru stradă e cea mai elegantă *simplă*.

Pe stradă nu se cuvine să mergi încărcată de dantele și pancliei, nici chiar în mijlocul verei, ci totdeauna modest și potrivit bunului simț.

In bal, în petreceri acolo se folosește gustul francez mai gătit și colorile mai vii, dar pe stradă *simplu* culoare mai închisă și *modestă*.

Cu îmbrăcăminte, sau în felul cum suntem îmbrăcate, onorăm persoanele nainte de ne prezentăm, și trebuie să ținem cont de bunăcuviință când ne prezentăm nainte vreunei persoane la care ținem fie cu prietenia, sau stima deosebită și venerațiune mai înaltă, să observăm în prima linie, ca vestmintele noastre să fie curate. Precum jignim bunul simț al persoanelor venerabile când ne prezentăm în hainele de toate zilele sau poate chiar nici curate, tocmai așa se întâmplă și când ne prezentăm încărcate de găтели — dar mai cu seamă imitând în gradul extrem moda franceză prin toaletele prea strâmte.

Să fie cât de modern — nu e frumos. Nu e frumos pentru o damă care ține a se număra între ființele modeste și așezate — Moda aceea — zic la extrem dusă va fi iubiă de femei ușuratică, dar nicicând nu de cele cu vederi mai chibzuite. Deci încă odată: *Nu căutați totdeauna numai ce e modern, ci aceea ce se potrivește.*

Neli.

Știri politice din Viena

Dublicitatea contelui Khuen sau — necredința se răsbună asupra necredinciosului.

In politică încă nici când nimic nu s'a putut observa din caracterul cavaleresc al națiunii maghiare. Ba, din contră. Ținuta maghiarilor în toate chestiile politice numai nobilă și cavalerască n'a fost.

Intâmplările dela alegeri, la cari terorismul nemai auzit și înșelătoriile cele mai rafinate sunt la ordinea zilei, sunt tot atâtea documente zdrobitoare pentru adevărata ființă a politicii maghiare tot așa, ca și nenumăratele vexațiuni și proceduri tendențioase, cari sunt îndreptate contra presei nemaghiare, și senzaționalele afaceri de corupțiune și scandaluri cari se aduc în legătură cu numele unor politicieni maghiari cunoscuți. Dar criteriul cel mai sigur al adevăratului simțământ cavaleresc a fost întotdeauna ținuta vasalului față de suveranul său. Când e vorba de credință pentru domnitor, de a aduce jertfă pentru marea idee de patrie, maghiarii întotdeauna au fost cu refus, și nici o istorie a vreunui alt popor nu poate arăta atâtea exemple de dublicitate, trădare și rebeliune pe față contra dinastiei ca istoria națiunii maghiare.

Farsele pline de intrigi, pe care le joacă de prezent contele Khuen-Héderváry, când deoparte se arată, ca și când și-ar da toată silința de a apăra în chestia reformei militare interesele armatei și drepturile coroanei, iar pe de altă parte iarăși face tot, ca să ducă la învingere pretenziunile partidelor opoziționale, arată, că caracterul maghiarilor din toți secolii în esență nici cât de puțin nu s'a schimbat și că fiii lui Árpád știu încă să șadă de minune în două șei deodată. Dar însă s'a întâmplat de destule ori, că cine a pus laț altuia prea cu șiretlic, s'a prins însuș în el. Dacă semnele nu ne înșeală așa o să pățască și contele Khuen-Héderváry, care deoparte se dă de sluga credincioasă stăpânului său, iar de altă parte stă sub un acoperiș cu afirmații lui dușmani. De așa de oarbe și mărginite nu era iertat să țină cercurile vieneze, încât aceste să nu priceapă jocul lui. Dar este chiar nemai pomenit, ca prim-ministrul ungar cu ajutorul jurnaliștilor lui de curte din Budapesta și Viena se arată acum de tot revoltat, că personalitățile conducătoare ale armatei voiesc să-l răstoarne, făcând el în parlamentul maghiar opoziției promisiuni cari sunt în contradicție eclatantă cu spiritul și senzul legii militare și mai cu seamă cu drepturile coroanei. Ministrul de războiu și șeful statului major desigur nu e dușman al Ungariei, ei absolut nu sunt politicieni și totuș au ajuns în conflict cu politica maghiarilor și cu guvernul ungar. Din aceasta reiese, foarte clar, că nedreptate mare i-s'a făcut șefului de mai nainte a statului major Conrad de Hötendorf, când i-s'a adus acuza, că s'a făcut instrumentul unor curente politice.

Și urmașul lui au fost adus în poziția de a atrage atențiunea asupra primejdiei intențiilor, cari le urmăresc maghiarii cu privire la armată, deși el n'are nimic de a face cu politica. Orișicare ministru de războiu, și orișicare șef al statului major care e dușman oricărei tendinți de rupere a armatei comune și care voiesc să mențină intangibilă poziția celui mai înalt conducător al armatei necondiționat trebuie să ajungă în conflict cu maghiarii, până când aceștia nu voiesc să abziecă de postulatele lor, cari sunt în contradicție cea mai bruscă cu unitatea și destoinicia armatei de a sta gata în orice moment. De sine se înțelege că, dacă dorințelor militare a maghiarilor nu s'ar fi dat ascultare deja mai nainte, atunci laconia lor n'ar fi ajuns așa de mare și monarhia ar fi fost astăzi cruțată de crize și încercături.

Viena, 27 februarie.

Austriacul.

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Transport: 1104 abonamente, 4365 cor.

Au mai dăruit următorii:

118. Dr. Peofil Dragoș adv. Baia-mare 5 ab. jum. an, 10 cor.

119. I. Manliu, prof. Drezda, 10 ab. jum. an, 20 cor.

120. Ștefan Popp, preot Glod (Maramurăș) 2 ab. 8 cor.

Total: 1121 abonamente, 4403 cor.

Litere — Arte — Științe

PE MARE.

Luat-am în mână lopata,
Pornit-am pe largele mări...
Luat-am în mână lopata,
Să bat nebătute cărări...

E cald... și zefirul adie...
De stâncă se frânge un val
Și-alunecă barca ușoară
Un pas mai departe de mal.

Se 'nfige lopata în apă:
Făcut-am al doilea pas...
Privirea-mi rămâne ținută
În urmă, spre țărnuț rămas.

Și barca alunecă iară...
Pe valuri în veci călător
Mă perd pe imense deșerturi,
Mănat de pribeagul meu dor.

Dar zgomotul crește... Și marea
Robită ștregarului vânt,
Ridică nebune talazuri
Vuindu-și sălbaticul cânt.

Un val mă ridică spre soare,
Iar altul m'afundă spre iad...
Dar, iată! Căzutu-mi-a frântă
Lopata cea slabă, de brad...

Și tremură barca pe valuri,
Și roabă-i ștregarului vânt,
Și nu știe clipa, în care
Găsi-va eternu-i mormânt.

— Voi, cei de pe țermuri senine,
Ce nu știți aceste cărări,
Priviți la o barcă pe valuri,
Cum piere spre negrele zări!...

1912.

Condamnate la moarte

Trad. de Roza Covrig

O chiea Emmy. Iera o fată înaltă, subțirică, cu păr blond și ochi albaștri. Nuvelistii mai vechi ar fi zis, că are talie de silfidă. Eu zic numai așa, că Emmy era subțirică, albă și delicată ca o păpușică.

Numai roșata ce-i ardea în obraji ca două flăcări și focul ochilor împănjeniti, mai spuneau că trăiește. Că încă trăiește...

Imi aduc bine aminte de ea și imi aduc aminte și de mamă sa. Parcă și acum le văd! Așa sămănu laolaltă, ca două surori. Atâta deosebire numai, că mamăsa era cu ceva mai înaltă și avea păr alb, alb ca zăpada. Iar alui Emmy, era blond, strălucitor ca un val de aur. Dar las, că și era invidiată pentru podoaba asta frumoasă de toate femeile și admirată de toți oaspeții băilor x.

Dealtfel, la băi totdeauna is mai curioși oameni, ca de comun.

Toți ar fi voit să știe cine-i femeia aceea, care umblă totdeauna în negru și cine-i fata aceea care umblă cu ea și poartă totdeauna haină albă? Nu fac cunoștință cu nime, nu iau parte la nici o petrecere, parcă ar trăi numai una pentru alta.

Eu așa întâmplător le-am făcut cunoștința. Să pr umblau prin pădure și au șezut apoi pe banca unde ședeam și eu. S'a înorat așa repede și începu să ploaie. Eu nu aveam parapleu, ele aveau două și fetița mi-a oferit mie unul.

L-am primit bucuros și am plecat împreună. Și cum mergeam așa repede lâng-olaltă, auzeam

respiratu copilei scurt și des. M-am uitat la ea cuprinsă de milă. Biata fată! Respira numai c'o jumătate plămână.

— Mamă! — strigă Emmy îngrijată, așteaptă-ne, nu te grăbi așa. Știi că oboseala nu-ți face bine!

Femeea se opri și privind spre noi zâmbind, ne aștepta. Iar roșata înflăcărată ce-i ardea în obraji, era tot aceea ca și a fetei sale.

După aceea umblam adeseori împreună la preumblare. Imi plăcea mult de ele. Aveau în natura lor ceva blând, melancolic, o seriozitate tristă, atrăgătoare. Imi făceau impresia, ca și amurgul unei toamne, când cele din urmă raze de soare, îmbrățită în lustru aurii frunzele moarte....

Intr'o după prânz ieram în pădure, ședeam toate trei pe o bancă. Emmy avea lângă ea o carte.

— Ce citești? o întreb așa involuntar și luând cartea în mână, am deschis-o. Emmy repede, speriată, dă s'o apuce. Era prea târziu. Am deschis chiar la o fotografie, o fotografie de bărbat, care era ascunsă între filele cărții.

Emmy zâmbi încurcată.

— Scuză drăguță, n'am văzut nimic, fi zic răsând, crede-mă, chiar nimic!

— Dealtfel, e doar vărul meu, poștește și te uită; atât pot zice, că e mai mult bun și inteligent, decât frumos.

— Iubita mea copilă, o întrerupse mamă-sa, netezindu-i buclele blonde, poți spune tot, fără încunjur, nu-i nimic de tănuit. Acum ți-e numai văr, dar peste un an, de ne ajută Dumnezeu, va fi și mai mult! Așa zău, vezi numai și te grăbește cu însănoșarea, căci și eu vreau să joc la nunta ta, peste un an.

— Peste un an!... murmură Emmy gânditoare și peste ochii ei visători, parcă s'a lăsat o perdea fină de lacrimi. Poate și mai iute, mamă tu să fii odată sănătoasă. Eu n'am nimic, mă simt de tot bine.

Se ridică apoi repede de lângă noi și se duse, să ne adune flori.

Mamă-sa se uita lung în urma ei.

Se întoarse apoi spre mine, — vezi ce noroc, că biata fată, nu știe că-i morboasă. Nu știe nimic, ci din contra, își închipue că eu sunt morboasă; eu însă simt, că pot trăi încă și o sută de ani, cu tusa asta rară, domoală. Dar în etatea ei....

Ba din contră, o mângăiam eu, tocmai fiindcă e tinără și are natură tare, fi va trece mai ușor.

— Așadar și d-ta așa zici, așa crezi că va scăpa copila mea? Da, da, doar sunt mii de exemple... și nu se poate să-mi pierd copila, nu se poate! Ce ar fi atunci cu mine, Dumnezeule, ce ar fi! Vezi, e așa de tinără încă, și atât de mult a suferit. Imposibil să nu fie de aici înainte fericită. Încă nu era de 17 ani, când i-s'a sinucis mirele, înainte de cununie abia cu câteva săptămâni. Niciodată n'am putut ști, de ce. Biata fată, îți poți închipui starea ei sufletească, era ca o nebună. Ani de-a rândul umbla printre oameni ca un mort viu. Am avut destulă parte din durere, amândouă. Abia de un an doi s'a mai consolată, s'a împăcat cu nedreptatea sorții și începu să i-se vindece sufletul. Vărul ei, un bărbat foarte cum se cade, o avea dragă pe Emmy încă de copilă, a pețit-o. Îl are și ea drag. Și uite acum, când stă iar în pragul fericirii, se răcește și o tusa seacă, blăstămată, stă s'o omoare. Mi-se rupe inima de durere, când o văd așa pierită. Mai bine să mor eu, dar ea să trăiască, căci încă n'a trăit... încă nu știe ce-i viața...

Intr'aceea sosește Emmy, cu un braț de flori și le împarte între noi.

— Iar ai vorbit prea mult, mamă dragă, te-am auzit tușind și de aceea m-am grăbit să vin, să te

petrec acasă, să-ți dau medicină și apoi să te culci. Ai ferbințeală, nu mai putem rămânea aici, în liber.

Buna femeie s'a ridicat zimbând și salutându-mă, s'au depărtat amândouă.

Peste o jumătate de oră, Emmy iar s'a reintors singură.

Am culcat pe mama, îmi zise, e mai bine dacă stă culcată, când are ferbințeală.

— Da d-ta Emmy dragă, n'ar fi mai bine să stai acum în odăe? S'a cam răcit aerul; mai bine te petrec și eu.

— O, nu, mai bucuros rămân aici, mie nu-mi strică.

Dar de sănătatea mami, sunt îngrijată. Mi-e milă de ea. Așa de mult o suferit în viață și așa-i de debilă. Era nevastă tinără încă, când a murit tatăl meu. A murit în ofiță. Am rămas trei copii. Eu am fost cea mai mică. Cu multe griji, cu mult năcaz ne-a crescut biata mamă: Și apoi frații mei, când au fost de câte 20 ani, murise amândoi, tot în ofiță. Mama încă morbu asta îl are, poate că și eu. Și așa, de bună seamă că suntem condamnați și noi la moarte.

Vorbea încet, liniștită, fără nici o emoțiune.

Am vrut s'o întrerup, s'o mângăi, să vârs o rază de nădejde în sufletul ei plin de amărăciune dar își continua repede povestea:

— Și atâta mă rog lui Dumnezeu, să nu mor, înaintea mami. Ce ar face ea singură, în lumea asta falsă?... Cine ar îngriji-o cine ar mângăia-o? Și apoi, mi-ar plăcea și mie, să mai trăiesc încă, să gust fericirea, să cunosc și partea cea mai bună a vieții. Să mă mărit, să am un cuib plăcut, pacinic, să trăim retrași, liniștiți și să ne iubim până la moarte... Până la moarte... Vezi, cât sunt de egoistă! Doamne, câte odată gândesc că nu va mai avea sfârșit anul acesta nici odată, așa de încet, așa de greu trece!

Involuntar am cuprins-o cu brațele și am sărutat-o. Era așa de frumoasă, așa de încântătoare în momentul acesta, ca un vis dulce...

— Va trece, Emmy, să vezi numai cât de repede va trece.

Emmy își ridică capul și mă privește tristă:

— Va trece, știu. Dar așa cred, că noi amândouă cu mama, nu-i vom ajunge sfârșitul. Eu văd, că noi ne amăgim una pe alta, parte din iubire, parte din compătimire, dar știm și simțim în acelaș timp, că abea mai avem un pas, până la mormânt...

Când am călătorit acasă, cu fața veselă le-am zis, rămas bun.

— La revedere doamnă dragă, la revedere în vara viitoare, îmi ziceau amândouă, strângându-mi mâna cu căldură. Iar eu știam, simțeam, că n'o să le mai văd nici când în viața aceasta.

M'au petrecut până departe, mergeam pe jos, povestind vesele, pe un drum frumos din marginea pădurii.

Apoi ne-am despățit. Eu m'am suit în trăsură, iar ele s'au refintors.

Am privit mult în urma lor. Mergeau prinse de mână, pe drumul umbrit, iar ultimele raze ale soarelui, care scăpăta spre apus, strălucea pe vârful brazilor. Marginea cerului era tivită în roșu, înaintea mea se întindea o livadă frumoasă, un stol de paseri sbura cripind... și o pace sfântă se lăsa peste natura întreagă. Iar eu mă gândeam la cele două ființe, cari prinse de mână mergeau încet, cu crucea nevăzută pe umeri, mergeau spre întunecimea veșnică, necunoscută!....

Anticități

— Jean Iulien —

Traducere de Valeriu Crișian

Dacă treci prin Morangyn — îmi zise un prieten — cercetează pe d. Raboison și predă-i salutările mele. E arheologul cel mai vestit din acest ținut.

După această vorbire cu dreptul am crezut, că în vre-o chilie scundă și întunecoasă, între o-

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătese cu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

biectele vechi de artă voi vedea un om mititel, chiel pe cap, îmbrăcat într-o redingotă strâmtă. Dar m'am înșelat. D-l Raboisson are o privire veselă, o față senină, m'a primit în salon. M'a strâns de mână, m'a întrebat de prietenul meu, a vorbit de ploaie și de timpul frumos, de oraș, despre împrejurime, despre populație, dar nici un cuvânt despre arheologie.

Puțin cam nedumerit și crezând, că e ceva mistificație la mijloc, l'am întrebat, nu s'a ocupat cândva cu arheologie?

— Ba da, asta mi-e ocupația — îmi zise — Doar în o țară ca o noastră, unde mai bine de treizeci de veacuri s'au amestecat neamurile și semințiile, în pământ sunt o mulțime de lucruri vechi. Săpăturile, cari le-am condus eu, au avut un rezultat splendid. Am aflat o mulțime de anticități gallo-romane, unice în felul lor, și aproape zilnic îmi aduc țărani atari obiecte ce află pe câmp.

L'am rugat pe d. Raboisson, să-mi arate colecția.

— Colecția! — Îmi răspunse surizând.

— Eu n'am colecție. Numai un teanc de fotografii, de pe lucrurile, cari trec de rarități și pe cari le-am aflat eu, sau le-am cumpărat. Ce crezi d-ta? Totul se schimbă și preface, maniacul, care moare de foame lângă colecția lui de-o valoare aproape fabuloasă, azi e numai o figură legendară. Iubirea față de lucrurile vechi s'a schimbat, întocmai ca orice iubire din secolul nostru. Decând plătesc cu bani grei în America anticitățile noastre și noi am devenit niște gheșeftari. Spune-mi d-ta, n'ar fi o prostie din partea noastră, dacă am face altcum.

— Natural, în cazul acesta nu e altceva decât o gheșeftărie ordinară.

— Greșești! E numai un sport cynegetic, dl meu! Plăcerea de a vâna nu stă în aceea, ca omul să mănânce sălbăticiunea aceea, ci în aceea, ca să o alunge, observe și să o împuște. Noi încă ne nuzim într-acolo, ca să căutăm tot rarități și să ajungem la ele pe bani puțini. După aceea să le vindem amatorilor cu prețurile cele mai mari.

În clipa aceasta a intrat servitoarea și a înșinat, că un țaran din împrejurime, Jean Passerone, vrea să-i vorbească.

— Să între, — îi zise, și întorcându-se spre mine adause — fac un gheșeft bun!

Raboisson se purta foarte cavalereste și preventiv. L'a primit foarte ospital, cu un cuvânt voia să prindă pasărea cu clei.

— Ei, mr. Raboisson, — zise în fine țaranul — dacă ți-ai aduce o statuettă, despre care s'ar putea zice, că e din secolul acela, din care a-i cânta d-ta, ce mi-ai da?

Statuele vechi, prietene, azi nu mai au nici o valoare, e plină lumea cu ele.

— Dar dacă e frumoasă și nu-i stricată, totuși ce-mi dai?

— Mai întâi trebuie să o văd. Dacă d-ta vrei să vinzi un porc, îl mâni în târg, așa e? Nici aceea nu o știi, că din ce e statuetta!

— P. es. dacă ar fi din aur?

— Ah! nu te grăbi, Jean Passerone, statuele de aur nu se află așa ușor!

Iatorcându-se spre mine, adause:

— Nu-i tot aur, ce străluce!

Dar dacă totuși ar fi din aur?

— Și atunci e întrebare, că lucrul și timpul e corespunzător?

Convorbirea asta între cei doi vicleni s'ar mai fi continuat, dintre cari unul ar fi voit să afle ceea ce celălalt a retăcut, dar a intrat servitoarea și a spus, că prânzul e gata.

— Sper, d-le, că vei lua prânzul cu mine, — zise arheologu — și Jean Passerone.

— Cu plăcere, mr. Raboisson — răspunse țaranul și a plecat înainte în prânzitor.

— Un pahar de vin îi desleagă limba acestui om bun, — îmi zise arheologul — și d-ta vei fi de față la chilipir!

Nu știu, oare și la prânzurile altor arheologi se fac atari apucături. Prânzul a fost splendid: mâncări bune și vinuri de lângă Rhin. Țaranul s'a îndopat bine, și după fiecare înghițitură vedea fundul paharului. A devenit limbut și a început să spună anecdote cam nesărate.

Dar de câteori a dus arheologul firul vorbirii la statuettă, țaranul a început câte-o anecdotă nouă.

La înghețată Raboisson, cu toate nizuințele, n'a ajuns cu nimic mai înainte, n'a putut afla nimic. Nici cu liqueruri, nici cu cafeaua n'a putut învinge îndărătnicia țaranului. Au pipat țigări „Cuba“, dar statuetta tot n'a venit pe tapet. În fine Passerone sătul și cu fața roșie s'a ridicat să plece și i-a mulțumit lui mr. Raboisson de ospitalitate și bunăvoință.

— Așadară, iubite Jean Passerone, — zise Raboisson — ne-am înțeles. D-ta îmi aduci statuetta aceea, despre care susții, că e de aur și după aceea ne-om mai târgui.

Blaj.

Scrisoare din Londra

27 februarie 1912.

Chestiunea Persiei. — Scrisoarea lui Maxim Gorki. — Greva cărbunariilor. — Intrunirea sufragetelor.

O discuție a avut loc în cameră cu privire la Persia. Sir Edward Grey a spus că înțelegerea anglo-rusă prevede împiedicarea oricărei turburări la hotarele Persiei — ceea ce s'a și observat; că Persia își va păstra neatârnată; că dorința ambelor guverne este de a se amesteca cât mai puțin în afacerile ei interne; că un împrumut se va acorda Persiei... Dar aceste lămuriri sunt departe de a fi mulțumitoare. Partea întunecoasă din această chestie este *prezența trupelor rusești în Persia*. Înaintea oricărui împrumut, înaintea oricărui gând de îmbunătățire în Persia, e de nevoie ca Rusia să-și retragă trupele; căci, negreșit, ce se poate face într-o țară cuprinsă de teroare, și unde zilnic se taie și se spânzură?

De altfel într-o scrisoare, trimeasă de Maxim Gorki *Comitetului persan* din Londra, iată cum se exprimă scriitorul rus:

„Sunt de părere că isprăvile guvernului rusesc în Persia sunt naționalicește vătămătoare popoului rus, lăsând de o parte faptul că sunt neumane față de poporul persan. Mă îndoesc dacă va fi posibil, ca prin curtea-martială și prin execuții, să se câștige târgul persan pentru capitalul Rusesc, și sunt convins că guvernul rusesc, prin brutalitatea lui fără sens, creiază un nou și neîmpăcat vrăjmaș în Persia pentru poporul rus.

Mă întreb ce lucruri de mare preț, ce principii de cultură europeană, au fost introduse de guvernul rusesc în țările cucerite din Asia centrală?...”

În scrisoarea mea trecută am spus câteva cuvinte despre greva cărbunariilor. De atunci guvernul a intervenit, dar fără a se ajunge la un rezultat. — reprezentanții lucrătorilor neavând împuternicirea de a da un răspuns hotărîtor. Astăzi, când scriu aceste rânduri, se ține în Londra întrunirea a ceea ce se zice *Miners' Federation*, și după amiază se va ști deciziunea lor. Începutul grevei e anunțat pe joi. Parte de lucrători în *Derbyshire* au și părăsit minele de cărbuni, declarând greva. E o neliniște, cum de mult nu se pomenește în Anglia. Oriunde mergi, lumea nu vorbește decât de această grevă. E par'că în ajunul unei invazii. Fițiuce, proclamații, manifeste către armată au și început să circule. Unul din aceste manifeste spune:

Nu știi, că, după ce ești din oaste și devii cetățean, și tu ca și noi poți fi în grevă, și tu ca și

noi poți fi omorât de soldați? „Să nu ucizi“, zice cartea. „Nu nita acest lucru“. Alt manifest:

„Și tu ca și noi ești din clasa robilor. Noi lucrăm ceasuri multe pentru leafă puțină...“ În bisericile din Anglia, dimineța și seara, se citește o rugăciune întocmită înadins pentru această împrejurare: „Doamne, îndepărtează dela noi supărarea și ura...“ Toată lumea se întreabă ce are să fie? Și reporterii gazetelor urmăresc cele mai mărunte întâmplări. Aca-ă la ministrul Asquith s'a descărcat o căruță de cărbuni, și odată se dă alarma: asta-i semn rău! Asquith se aprovizionează. Și ai încă și fotografia acestei memorabile descărcări! Vezi colo poarta casei lui Asquith, și hamalii ca niște eroi din tragedie, și sacii de cărbuni apar acum și mai negri.

Sufragetele au ținut o mare întrunire publică la *Albert Hall*, vineri seara. A fost ceva nespun de impunător. Inchipuți-vă o enormă sală rotundă în care sunt peste zece mii de ascultători, și mai ales femei — femei tinere și femei bătrâne, slabe și grase, brune și bălane, și îmbrăcate în alb și negru și portocaliu și vânăt și albastru, în sfârșit toate culorile ca niște flori din grădină, și sub lumina puternică a lămpilor, care le aprinde abrajii: adăugați apoi și entuziasmul lor femeesc de o natură deosebită, și veți înțelege ceva din măreția acestei întruniri. Între oratori este și Lloyd George. Când se ridică să vorbească, înteruperi din toate părțile — și nu-i ușor să teluți cu femeii! Sunt unele nervoase, neastâmpărate — sufragete de-alea militante ce-și desfășură trupul ca niște stafii și arată pumnii către ministrul de finanțe: „Ești un ipocrit!“ Altele țipă într'una: apoi răsese și vorbe de spirit... „Nu fiți ca bărbații!“ strigă una, și sala izbucnește în aplauze; dar pe încetul Lloyd George birue: are un glas puternic și clar, își rupe frazele când și când, însoțindu-le de gesturi, isbind cu pumnul drept în mâna stângă: „Am fost invitat să răspund la unele întrebări; dar trebuie să ascultați“.

Și le-a spus deslușit Lloyd George, că el va sprijini din răspuțeri cererea femeilor, dar că nu-și poate impune voința sa întregului Cabinet: că, dacă vor să reușească, toate secțiile sufragetelor trebuie să se prezinte în bună înțelegere:

„Sunt convins, că, lucrând în chip unitar, nimic nu vă poate împiedeca triumful în ăst an“.

D. Larungu.

— „Românul“ se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Stadtsbahnhof) din Viena.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Românul“.

— Ziarul „Românul“ și foaia populară „Poporul Român“ se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc“ și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununi și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Martie n. 1912.

Un nou atac austriac. După informațiile lui „Grazer Tagespost“ Reichsratul austriac cu prilejul primei cetiri a reformei militare va accentua cu multă energie punctul de vedere austriac. Discuția va fi deci îndreptată în contra Budapestei. Cercurile competente plănuiesc un provizoriu pe trei ani, iar calea aceasta nu o va pregăti Héderváry, ci ministrul de finanțe Lukács, ori Alex. Wekerle.

In acțiunea aceasta Bilinski, ministrul comun de finanțe va avea un rol foarte activ, iar, dimpotrivă, contele Berchtold își va îndrepta toată atențiunea numai asupra politicii externe.

Decorați. Din București ni se anunță: M. Sa regele Carol e acordat lui Ghechov prim-ministru bulgar ordinul „Steaua României“ în gradul de mare cruce, iar lui Morloff, directorul căilor ferate bulgare, aceeași decorațiune în gradul de comandor.

Un conferențiar român în Viena, Graz și Meran. D. T. R. Popescu, funcționar la Albina, va ține zilele viitoare câteva prelegeri despre tema „Spre Ardeal și prin pasul Turnul-roșu în România“ în mai multe orașe austriace, astfel va ține o conferință la academia comercială din Viena, în 4 martie în Graz și în 6 martie în Meran.

Demonstrațiunile socialistilor din Ungaria. Am anunțat, că luni, în 4 martie n., socialistii din întreaga țară vor înceta lucrul și peste tot locul vor ține adunări populare pentru sufragiul universal.

Comitetul central al partidului socialist a hotărât, că în 4 martie n. toți muncitorii organizați din Budapesta să facă o demonstrațiune mare și impunătoare și să meargă în fața parlamentului cerând camerei introducerea dreptului electoral cinstit: sufragiul universal.

In numărul de azi cetim însă în „Népszava“, organul partidului socialist, că primarul Budapestei nu permite socialistilor ținerea adunării populare și demonstrația pe străzi.

Referitor la această opreliște „Népszava“ scrie următoarele:

„...Noi însă cu orice preț vom demonstra în ziua de 4 martie n... Conșilor țării le pute poporul, care pe ei îi susține. Caldii poporului urăsc massa cu mâinile scortșoșate, din a cărei sânge și putere ei se îngrășă. Dușmanii poporului tremură de frica poporului, pe care de nenumărate ori l-au înșelat și pe care ei nici acum nu voiesc să-l lase pentruca să primească drepturi. Datoria șefului poliției este, că el să nu lase poporul nici măcar în apropierea parlamentului...“

Insă șeful poliției hotărăște, iar noi vom continua acțiunea începută.

Tovarăși, muncitorii! Continuați cu zel tot mai mare pregătirea pentru ziua de 4 martie, fiindcă nu putem să permitem să ni-se răpească dreptul de a demonstra în mod pașnic, să dovedim dușmanilor poporului, că știm să voim... Conșii nu sunt atotputernici.

Dupăcum ei nu pot întoarce cursul Dundenrei în spre Viena, unde duc în râuri banii și sângele poporului, tot așa ei nu vor putea opri nici valul puternic al voinței poporului, care va mătura domnia lor dezastruoasă pentru țară.

Curaj și voință tare... și a noastră va fi învingerea“.

Sporirea flotei americane. In ședința de ieri a comisiunii flotelor din camera deputaților, secretarul de stat al marinei, Meyer, a intervenit în mod energic pentru programul flotelor, care plănuiește construirea a câte două noi vapoare de război pe fiecare an.

După acest program, Statele-Unite vor poseda în 1817 cea mai mare flotă din lume.

Dacă însă s'ar construi anual numai câte un singur vas de război, statele-unite ar ocupa locul al cincelea, iar Japonia locul al treilea.

Secretarul de stat a mai cerut, afară de asta un credit de un milion de dolari pentru construirea unei rețele de telegrafice fără fir care să cuprindă întreaga lume, astfel ca vasele de război americane să poată fi de pretutindeni în legătură cu guvernul.

Groznică faptă a urei. In Orăștie, din jos de biserica gr.-or. română, trăia un funar, Müller Vincze, care luase în căsătorie pe o văduvă, Ilka Gomboș, cu care trăia însă rău de tot. Dumineca trecută, scrie „Libertatea“, nenorocitul soț a venit acasă beat pe la miez de noapte și ci-că a sărit cu sfadă la femeie. Din sfadă s'a făcut bătaie. El ci-că ar fi vrut să tragă focuri dintr'un revolver asupra ei, dar revolverul ruginit n'a prins foc. Atunci femeia a luat o săcură din cugă și a început a-l tăia ca un măcelar pe ghebosul ei soț, om mult mai slab ca ea, — și i-a dat vre-o 20-25 tăieturi de săcură. Pe urmă, deși era mort, a luat briciul și i-a mai tăiat și gâtul. Apoi s'a dus și s-a înștiințat la poliție, unde a fost arestată.

Greva minerilor din Anglia. Toate încercările guvernului englez de a împăca pe mineri și a evita greva, care îi va sdruncina mult situația, dacă nu-l va face chiar imposibil, n'au avut nici un rezultat.

Minerii nu vor să cedeze nimic din pretenziunile lor, și sunt hotărâți să înceapă greva și să lupte până când li-se va face dreptate deplină.

Vechile lor nemulțumiri nu mai pot fi împăcate cu promisiuni. Ceeace li-se datorează și nu li-se plătește de bună voie vor lua acum cu sila. Greva generală a minerilor a început. S'au pus în grevă 500 mii de lucrători mineri.

Din pricina aceasta mai multe fabrici în lipsă de cărbuni s'au sistat munca, iar societățile de căi ferate au redus circulația. Cei mai mulți proprietari de mine au plecat din Londra. Armata e pregătită ca la poruncă să plece în regiunile miniere. Greva a luat proporțiuni imense și amenință a fi de lungă durată.

In Germania e temere, că greva din Anglia va trece și în Germania. Primul-ministru Asquit a declarat în congresul general al minerilor, că tratativele nu pot stabili minimul de plată, pentru care motiv guvernul e hotărât a-l stabili cu alte mijloace. E puțină speranță, ca greva să se oprească pe locul care se află acum.

Șueratul americanilor. Șueratul e lucru cam moicesc. Totuși acuma este la modă și în cea mai mare favoare printre tinerile fete elegante americane și e considerat ca o distracție din cele mai plăcute în saloanele din New-York. Se fac simfonii întregi din fluerături de câte o sută de guri în genul wagnerian. De altfel tânăra americană flueră în orice ocazie, pe bicicletă, în automobil, când își cheamă servitorul și când își cheamă șoferul.

In privința asta se povestește că zilele trecute la Paris, pe piața Champs Elysées, eșind de la un festival dat într'unul din superbele palate înșirate acolo, o admirabilă duode, răpitoare de frumusețe, îmbrăcată în toaletă de bal își puse degetele în guri și în timp ce admiratorii făceau cerc în jurul ei, scoase un șuer strident, imperativ. Era cel mai „modern“ mijloc de a-și chema șoferul. Și totuși ciobanii noștri îl cunosc de mii de ani, desigur încă de pe vremea când tata Decebal stăpânea la Sarmisegetuza.

Alegere de protopopi. Din Caransebeș ni-se scrie: Consistorul gr. or. român din Caransebeș în ședința plenară ținută eri în 29 februarie a pertractat afacerile alegerilor de protopopi pentru cercurile Biserica-albă și Ciacova. Pentru ambele protopopiate a respectat voința manifestată atât de impozant a tracelor respective întărind pentru Biserica albă pe d. dr. Dragomir, profesor de teologie, iar pentru Ciacova pe administratorul protopopesc Augustin Ghilezan.

Chiriaș energic. In sfârșit un proprietar și-a găsit nașu. Fapta s'a petrecut în București unde proprietarii în ultimul timp, au scumpit chiria enorm. Unul dintre acești proprietari pe Calea Moșilor nr. 241 avea de chiriaș pe cetățeanul Chiriac Grigorescu, care ținea acolo o cărciumă. La început a plătit 1200 lei pe an apoi chiria i-a fost ridicată la 1700 de lei, iar dela sf. George viitor i-a ridicat-o dintr'odată încă cu 1000 de lei.

Revoltat cu drept cuvânt de așa o urcare de chirie, d. Chiriac hotărî, să-și răsbune ceea ce și făcu în chip foarte original.

Tipări niște placarde imense pe care le puse în vitrina prăvăliei. Placardele expun în litere mari de tot neomenia proprietarului făcând atonți pe mușterii cari ar voi să închirieze prăvălia, că d-sa se mută fiindcă proprietarul i-a urcat dintr-o singură dată chiria cu o mie de lei. Sute de cetățeni se opresc zilnic în fața placardelor lui Chiriac, discutând aprins unii pentru chiriași alții, mult mai puțin la număr pentru proprietari.

Iată o pildă care dacă ar fi imitată ar cuminti pe proprietarii bucureșteni mai bine ca orice ordonație comunală și polițienească.

Bancruta mașinei de vapor cu cilindru. Tocmai când și-a ajuns culmea perfecționării începe și declinul ei cu introducerea turbinei cu vapor. La mașina cu cilindru (piston) vaporul nu lucră nemijlocit asupra roții, cum lucră apa asupra turbinei (roată purtată de apă), ci numai prin intermediul unei ruzi de fier (biela). O parte din forță se perde de geaba. Mai vine inconvenientul punctelor moarte, pentru delăturarea căruia era lipsă de volante, acele roți masive, uriașe, cari prin inerția lor punându-se în odată în mișcare substituie lipsa de mișcare rotatoare în punctele moarte.

După analogia turbinelor de apă azi s'au făcut mașini, la cari forța expansivă a vaporului se aplică ca și forța apei căzătoare direct asupra penelor roții (a turbinei). rezultatele sunt superioare celor obținute cu ajutorul mașinei de vapor cu cilindru.

Turbina cu vapor azi se aplică deja și la corăbii și zilele mașinei cu cilindru sunt numărâte.

Pregătiri secrete ale Austro-Ungariei
Correspondentul din Viena al ziarului „Echo de Paris“ telegrafiază ziarului său știrea despre pregătiri secrete ale Austro-Ungariei.

In anul trecut, în timpul Paștelui, studențimea universitară din Viena a întreprins o călătorie de plăcere în Italia cu un vapor al societății „Lloyd“.

In anul acesta studenții universitari din Budapesta au cerut în acelaș scop un vas al Lloydului, însă direcțiunea le-a respins cererea sub motiv, că societatea nu dispune pentru moment de nici un vas, pentru un număr atât de mare de călători.

Acelaș răspuns l'a dat și societatea de navigație ungaro-croată.

Ziarul „Echo de Paris“ adaogă, că din cauza situației internaționale și a iminentelor turburări în Balcani, Austro-Ungaria ține toate vapoarele gata pentru eventuale transporturi de trupe.

Expoziție de industrie casnică românească, colecțiunea d-nei Maria Cosma. Va fi deschisă din 3 martie până în 31 martie n. a. c., în fiecare zi la orele 10—12 a. m. și 2—4 p. m., în strada Schewis Nr. 15. Taxa de intrare e de 50 fil. Venitul este destinat pentru școala „Reuniunii femeilor române“ din Sibiu.

Nouă Birkenheur Miklós
Arad, strada Deák-Ferenc 40|a.
prăvălie! (vis-à-vis) cu hotelul „Vas“. Telefon 890).
Se primește un învățacel cu purtare bună.

Recomandă noua sa prăvălie de spițerie, deserturi, care pe baza experiențelor făcute din timp de mai mulți ani, a provăzut-o corespunzător pretenziunilor timpului de acum, pentru trebuințele tuturor. Are în prăvălie orisicând șonecă proaspătă de Praga, mezeluri alese în felii, totfelul de cașuri gustoase, precum și coniacuri și licheruri, fructe de sud, orange roșii și mere din Tirol.

Nouă prăvălie!

Fără bun simț. Cutare învățător (chiar Oberlehrer), se plânge într'un ziar berlinez, că în o carte de cetire, pentru școalele de fete, altcum foarte bună, din balada „Lenore“ de Bürger, au fost omise ori schimbate părți în care se vorbește despre divinul amor sensual, și că în general se practică acest sistem în cărțile de școală. Bunul domn învățător uită că literatura, și întreagă arta, nu se face numai pentru etatea pubertății și că deci copilele june au și alt timp pentru a cunoaște toate frumusețile și bunătățile acestei lumi.

Pare că de un timp și la noi sunt, care cad în această rătăcire. De sigur dintre ceice, „pribegi ai altor orizonturi“, (!) n'au nici o pricepere decât doară dispreț, pentru cumpătul, bunăcuviința și sobrietatea ce dovedește chiar *poporul* nostru în măsură extraordinară și care arată, dacă nu rafinement, cel puțin o minte sănătoasă și suflet echilibrat.

† **Dr. Ioan Malor.** Avem marea durere a vesti, că tânărul avocat *dr. Ioan Maior* din Ili-Mureșană, a încetat din viața marți în 27 februarie n. în Orăștie, în casa socrilor săi, unde venise să se odihnească în nădejdea unei înțămări. Era chinuit de cumplita boală de pept, cea care nu dă iertare și înfrânge toate științele doftorești până astăzi.

Moartea lui dr. Ioan Maior a trezit adânci și simțite păreri de rău în toată societatea românească din Orăștie, precum și pe aiurea pe unde era cunoscut. — căci răposatul era știut ca unul din românii cu suflet curat și drept și cinstit!

Era totdeauna în șirele dintăi de muncitori și alergători pentru treburi de obște românești, și pentru firea sa deschisă, vială, era iubit de toți cu câtă venea în atingere. Insuși fu ridicat din popor, avea o nesfârșită iubire pentru popor și se jertfea bucuros pentru el.

Vărsăm cele mai sincere și îndurerate lacrimi pe țărina proaspătă care va acoperi de azi încolo trupul acestui bun frate al nostru. Inmormântarea lui a avut loc joi, în 29 februarie d. a., după rital bisericii gr. cat.

Il deplânge nemângăiata tineră soție și doi fi mititei, abia de 3 și 1 an, cari nici nu-și pot da încă seama de pierderea grozavă ce îndură.

Dumnezeu să-i ia sub paza sa sfântă și pe el să-l odihnească cu cei buni și aleși ai săi. „Lib.“

„Orientul“ institut de credit și de economii, societate pe acțiuni, a decretat, prin adunarea ge-

nerală ținută în 24 februarie pe baza prospectelor puse în circulație în toamna anului trecut și subscrise în regulă, urcarea capitalului societar dela 35.000 cor. la 100.000 cor.

Georgette Leblanc, minunata tragediană lirică, soția lui Maeterlink, s'a întors la Paris din turneul pe care l'a făcut în America.

Intre altele, marea artistă povestește, că ziaristii americani se încapăținează să obțină un interview dela Maeterlink. Dar poetul, tocmai ca să scape de supliciu modern al interviewurilor, n'a însoțit pe nevastă-sa în America.

Iar ziaristii, increduli, au pândit toată lumea care a descins din vapor odată cu d-na Maeterlink, ca nu cumva Maeterlink să le scape printre dește.

Ba, ziaristii jankey au mers așa de departe, încât pe unele persoane „suspecte“ le-au tras de barbă, cu gândul că vor putea smulge ornamentul pilos care ar ascunde figura caracteristică a lui Maeterlink.

După cum se vede, ar fi riscață de tot o călătorie în America, pentru un om care se bucură de celebritate.

Dela Academia română din București. Din București primim știrea, că ieri, vineri, la orele 2 d. a. Academia română a ținut o sedință publică, în care d. *Nicolae Iorga* a cetit comunicarea intitulată: *Cărți tipărite și netipărite în colecția lui Gheorghe Asachi. O nouă contribuție la istoria literaturii române în secolul XIX.*

Aviațiunea în Anglia. Bugetul armatei engleze arată o sporire de 170 mii lire sterline și, în scopul de a ajuta dezvoltarea aviațiunii în Anglia o sporire de 200 de oameni pentru scopul aviatorilor militari.

Un trust internațional de gramofone. Din Berlin se anunță, că se tratează încheierea unui trust internațional de gramofone care ar cuprinde fabricile germane, engleze și americane. În acest trust var intra și cele două grupuri germane cari sunt de multă vreme în luptă: „Lindström“ și „Gramophon A. G.“

Incheierea trustului pare însă puțin probabilă din cauză că firmele americane cele mai însemnate s'au unit împotriva fabricilor germane.

Gheorghe Barițiu. În maiu 1912 se implinesc o sută de ani dela nașterea marelui îndrumător cultural *Gheorghe Barițiu*, a cărui viață și activitate este strâns legată cu „Asociațiunea“ noastră. Comitetul central a și luat dispoziții, ca „Asociațiunea“ să serbeze centenarul nașterii lui Barițiu prin festivități culturale și prin desvălirea bustului marelui bărbat, lucrat de sculptorul Oscar Spaethe din București. Programul amănunțit al serbărilor se va aduce la cunoștința publicului mai târziu. De astădată ținem însă, să facem un nou apel către obștea românească, să contribuie cât mai

în grabă cu obolul său la acoperirea cheltuielilor împreunate cu acoperirea acestui bust. Toate contribuțiile se vor publica în revista „Transilvania“.

Asistență medicală gratuită la Ploești. Primăria orașului Ploești în vederea unei gospodării comunale a hotărât, să dea o dezvoltare cât mai mare, organizării asistenței gratuite e celor săraci.

D. dr. Zaharia Popescu, medic șef al orașului, a arătat atât consiliului de igienă cât și d-lui primar, că cea mai mare parte dintre bolnavii săraci nu recurg la asistența publică contribuind astfel la întinderea epidemiilor și periclitând sănătatea obștei.

În diferite cazuri de boale necontagioase, cea mai mare parte din suferinzi, nu consultă medicii comunali cari sunt obligați a da celor săraci toate îngrijirile necesare și ajutorul medical gratuit.

O colecție pentru ziaristii români din Ungaria. Duminecă în 29 ianuarie v. a avut loc cununia dlui *Aurel Cocă*, măiestru tâmplar cu d-ra *Maria I. Mușlea*, în comuna Rodbav, comitatul Târnava-mică. La jocul miresei, la propunerea dlui *Candid Mușlea*, învățător în pensiuie, s'a făcut în favorul ziaristilor noștri o mică colecție, la care au contribuit următorii:

Candid Mușlea, inv. pens. 2 cor. Ecaterina Mușlea 1 c., Traian Mușlea, fotograf 50 bani, Didi Mușlea, Gh. Cocă, Ioan A. Curea, Ana I. A. Curea câte 1 cor. Aurel Cocă, Ioan I. Curea, Vas. Bonea, Const. Branga și Ionel Mușlea, câte 40 bani. Ioan și Maria Neagoș, Ioan Cotea, câte 30 bani, Moise Curea sen, Moise Curea jun., Ion Verzea, D. Curea, Ioan Broșu și Nic. Bonea, câte 20 bani, Ana M. Curea și Achim Grama, câte 10 bani, în total 11 cor. 50 bani.

Banii colecției se vor trimite băncii „Ardeleana“.

*
Mulțumim dlui C. Mușlea pentru inițiativa laudabilă luată, care ne-am bucura, dacă s'ar urma și de către alți cărturari de ai noștri cu tragere de inimă pentru viitorul ziaristilor români.

Loteria societății „ortodoxe“ române din România. Din partea societății ortodoxe române din România primim spre publicare următorul apel:

Pentru a strânge fondurile necesare programului cultural și mai ales pentru înființarea primului internat model unde faptele noastre vor putea primi o educație precum cere interesul patriotic, comitetul central al societății a decis cu aprobarea guvernului, înființarea unei mari loterii în valoare de lei 600.000 cu premii în bani de 100.000 lei.

Biletele au fost împărțite în toată țara și bine primite în toate păturile noastre sociale cari își dau seama de necesitatea de a contribui la opera noastră adevărat românească. S'au depus la Banca Națională Rom. suma de 117.000 lei val.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(40)

— Urmare —

M'am dus să văd pe Ponomaref, l-am rugat... cum trebuie să te rogi de oameni d'ăștia, și după un sfertuleț de oră de așteptare, am adus d'acolo în triumf o sticlă de un anumit vin francezesc căruia ei îi zic bomboană... un miros! Dar un miros... chintezentă de trandafir, de tămăioasă, de... mai știu și eu... O minune, frate! Da, am chefuit strașnic!... După aceia iată că ne aștepte cu mare sgomot printul... printul... afurisit nume! Cea dintăi grijă a lui e să trimită, la negustorul de vin, să aducă șampanie... dar pe toți dracii! nici în prăvălii, nici la Ponomaref însuși, nici măcar o singură sticlă. Ofițerii făcură golul cel mai complet. Noi făcărăm gol. Crezi tu că eu singur, la prânz, am svântat șaptesprezece sticle de vin de champagne.

Opodeldock Ivanovici! bine o brodiș, zău!

— Nu, adevărat, am o afacere de isprăvit, și destul de urgentă.

— Mă prinț că tu minți! Ei bine, haide, spune la cine.

— La Sabakevici.

La numele acesta, Nozdref plecă dela unul din acele hohote de răs de cari sunt capabili numai oamenii voinici și sănătoși, cu dinții de zahăr rafinat, cu obraji catifelati și rotunzi.

Un călător, care atâpise în camera mai departată, sări în sus, rămase așa un minut ori două fără să-și poată da seama de ceace se petrecea, și sfârși murmurând: „Al dracului nebunul care râde colo înăuntru să zuruie geamurile!“

— Și ce găsești tu aici așa de răs? — zise Cicikof.

Nozdref urmă a râde cu hohot, și numai din vreme în vreme se auzeau jumătăți de cuvinte și cuvinte întregi, cari erau ca niște puncte de sprinț în salturile smunciturilor de o variație fără sfârșit:

„Saba... la Saba... Kevici! Oh! oh! oh!... Ha! ha! ha! ha!... Ah! ci lasă... la... lasă-mă să râd... râd... ori plesnesc... Oh! oh! la Sabakevici! Oh! oh! uf!...“

— Nu-i nimic de răs aici: i-am promis, și mă duc, acum, de aici deadreptul la el.

— Ei bine, eu îți spun că ai să îți minte toată viața că ai fost acolo; așa trăiește ca un moare-de-foame. Nu zice pentru masa lui: asta ar mânca porția a trei elefanți la prânzul lui; dar e un animal. Eu îți cunosc caracterul; du-te, o să ai un faimos bobârnac dacă socotești să-ți afli acolo plăcutul joc de cărți și câteva sticle de șampanie-bomboană; ah! da, da, asta-i stilul lui curat... Ascultă, frate, crede-mă, dă-l dracului pe Sabakevici,

și vino cu mine! Ah, dragă prietene, cu ce balyk*) te voui ospăta! Ponomaref, dându-mi-l, mă saluta, mă saluta... și îmi zicea: „Asta-i pentru d-ta, a-nume pentru d-ta! Răscolește tot târgul, și n'ai să găsești un balyk de calitatea asta!“ Tu-mi vei spune că Ponomaref e un potlogar... ei, Doamne, eu i-am spus în față: „Ascultă, arendașul rachurilor și eu tino sunteți cei mai mari hoți ai guvernului!“ El a răs, animalul; da, a răs, mângâindu-și barba. Kufcinikof și eu am prânzit în fiecare zi în prăvălia lui. Ah! frate, uitam să-ți spun... mai întâiu știu că nu mă mai părăsești... ai să vezi ceva ce n'as da pentru zece mii de ruble, și-o spun de mai nainte. Hei! Porphiri, — strigă el din fereastră către servitorul său.

Topârlanul acesta, provăzut cu un cuțit-cosor, expedia o bucată sdravănă de pâne cu o felie bună de balyk, pe care secătura o luase cu dibăcie trăgând ceva din caleasca hodorigită.

Hei Porphiri — strigă Nozdref, — adă cătelul... Nu l-am cumpărat, urmă el adresându-și lui Cicikof, ci l-am furat; acela al cui era nu voia, pentru nimic în lume, să se despartă de el; dar hait! eu întinsei cursa... I-am promis iapa cea sură, ști tu, pe care mi-a dat-o Kostyref în schimbul celor doi roibi mititei ai unchiului.

Cicikof nu cunoștea mai mult pe unchi, nici pe Kostyref decât pe cei doi roibi ori pe iapa sură. E clar că Nozdref făcea confuzie; dar el era aplecat spre astfel de confuzii.

*) Balyk, spate de nisetru afumat, obiect de mare speculație pe malurile Volgăi.

nom. în efecte publice cu recipisele de depozit liber nr. 12.349, nr. 12.478, nr. 12.505, nr. 12.512, nr. 12.512, nr. 12.556 și nr. 12.613 pentru acoperirea celor 1.197 premii ce vor ieși din cele 4 trageri dintre care prima va avea loc irevocabil la 25 maiu a. c.

Facem apel la toți bunii români pentru a ne da sprijinul în vederea scopului național ce urmăm.

Persoanele care doresc a avea încă bilete de ale loteriei societății noastre sunt rugate a se adresa d-nei *Zoe Gr. Râmniceanu, str. Scaune nr. 42 București. Comitetul loteriei: Zoe Gr. Râmniceanu, Alexandrina Gr. Cantacuzino.*

Generalul Langlois, decedat săptămâna trecută la Paris, a fost dintre cei mai distinși comandanți ai armatei franceze, iar ca scriitor militar abia o întrecut de cineva între contemporani. Septagenar, a fost de o luciditate a spiritului, care îi permitea a lumina convingător probleme de însemnătate gravă, în care alții nu vedeau limpede. De aceea sfatul său era respectat, și chiar acum ministrul de războiu Millerand a realizat ideea pentru care s'a întrepus bătrânul general, ca membru în consiliul superior, mai în urmă, scurt înaintea morții: anume, fuziunea postului de generalisim al armatei cu acela de șef al marelui stat major.

Generalul Langlois a redijat revista „*La Revue militaire*”, și a colaborat, pentru chestiile militare, la marele ziar „*Le Temps*”. În februarie 1911 a fost ales membru la Academia franceză.

S'a născut la 3 august 1839 în Besançon, fiu de avocat. A terminat școala politehnică și a ieșit ca ofițer la artilerie. Războiul dela 1870/71 l'a făcut în rang de căpitan, în armata generalului Bazaine. a luat parte la toate operațiunile dela Metz. În maiu 1871 s'a reîntors din captivitate. — În 1875 e numit profesor de tactică la școala superioară de războiu. 1894 e general de brigadă, 1898 general comandant, întâiu în fruntea școlii de războiu, apoi șef al corpului 20 de armată (Nancy), și membru în consiliul superior de războiu.

Din scrierile sale:

1. „*Artillerie à tir rapide*”, cu principii care au făcut senzație întâiu, apoi au fost toate adoptate.
2. *Artillerie de campagne en liaison avec les autres armes.*
3. *Manoeuvres d'un detachment de toutes armes avec feux réels.*
4. *Etudes sur le terrain.*
5. *Questions de defense nationale.*
6. *La Belgique et la Hollande devant le pangermanisme.*
7. *Quelques questions d'actualité.*
8. *L'armée anglaise dans un conflit européen.*

Atingând limita de etate, în 1904 se retrage din serviciul activ, regretat de toți, și însuși

regretând a se despărți de trapele sale, cu care o vieată întreagă a susținut neîntrerupt contact și în mijlocul cărora se simțea mai bine decât oriunde. (n.)

„*Militärliterarische Rundschau*”. Cu acest titlu apare la Viena dela 1 ianuar c., în editura ministerului comun de război, o revistă lunară, destinată a populariza în toate cercurile de ofițeri problemele care ocupă literatura și presa de specialitate, și a face cunoscute rezultatele voim ce se obțin.

34 de ani în serviciul îngrijirii bolnavilor! *Keleti I.* firma din Budapesta (IV. Koronaherceg u. 17.) fabrica pentru instrumente medicale de chirurgie și de bandaje, care atât în patrie cât și în străinătate se bucură de cel mai bun renume, în anul acesta a pășit în al 34-lea an de existență. Firma din cauza acestui incident însemnat pentru ea, a eliberat un catalog bogat în figuri fiind la igienă, sănătatea și frumusețea trupului, precum și la îngrijirea bolnavilor de mare folosință, în timpul prezent cel mai practice, iar pe deasupra are un conținut interesant care la oricine — la cerere — îl trimite gratis și francat.

Recomandăm on. noștri cetitori cu cea mai mare căldură firma sus amintită, ca cel mai cinstit și mai solid isvor de cumpărare. Furnisorul cesar regesc de legături patentate pentru vătămături, tot felul de legături, legături pentru pânțee, mașini pentru îndreptarea trupului, picioare artificiale, mâni artificiale, corsete artistice, instrumente electrice de vindecare, căruță pentru bolnavi, articole pentru cozmestică, de călătorie și masaj, tot felul de bandage pentru îngrijirea bolnavilor.

Deviza susnumitei firme e: Serviciul iute și prompt, aplanare specială, prețuri de fabrică avantajoase. Cele mai perfecte obiecte din patrie. Dacă cereți cataloage vă rugăm să scrieți că unde ați cetit anunțul.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghetete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Numai semănța Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

Bibliografie

—x—

A apărut în editura librăriei C. Sfetea: din Biblioteca societății „Steaua”:

- Nr. 2 „Folosele învățării” de P. Dulfu —20
Nr. 21 „Cântece voinicești și ostășești” de C. Rădulescu Codin St. Tuțescu și S. Kirileanu —20

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

D-lui Beculescu, Popânzălești (România). Modele pentru cusături naționale se găsesc la d-na Maria Cosma în Sibiu (N.-Szobon) și la doamna Victoria Erdélyi în Orăștie (Szászváros). Ca să vă putem satisface și dorința primă, vă rugăm a ne comunica n-rul de pe fașie.

POȘTA REDACȚIEI

V. T. Dopești. — Articolul s'a primit. Insuficiența d-tale ne întărește în credința, că oastea noastră crește. Din diferite motive însă nu s'a putut publica.

I. C. — S'au primit toate și îți mulțumim iarăși.

A. B. — De manuscrisul d-tale nu știm nimic; probabil s'a pierdut.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăglan.

O casă de vânzare!

Se vinde din mână liberă în Arad **casa din strada Varjassy nr. 32.** Tot acolo se vinde și **mobila pentru trei odăi**, precum se poate și **inchiria** o locuință constatătoare din 3, eventual 6 odăi, cu toate cele de lipsă.

Rugăm corporațiunile, cunoscute și prietenii, cari au trimis flori pe sicriul iubitelui nostru soț și tată, iar pe noi ne-au împărțit cu vorbe de mângâiere la crunta lovitură ce-am îndurat, să binevoiască a primi pe această cale mulțumitele noastre călduroase.

Familii Leményi, Crăclunescu, Bobâtel.

— Bocrule cu ce vă putem servi? vine să întrebe în clipa aceasta hangița pe bunul Nozdref, foarte preocupat cu cățelul pe care omul nu-l aducea destul de repede.

— Nimic!... Ah! frate, cum am mai petrecut!... În sfârșit, da, adă niște rachiu, dar o clipă; ce rachiu ai?

— Am anason....

— Bun; dă-mi un păhărel de anason.

— Și mie un păhărel, și să fie bun! — zise înaltul blond.

— La teatru era o actriță, care cânta ca un canar, canalia! Cufcincof, care era destul de aproape de mine, îmi zise: „Uite frate, cu cine ai face bine să mergi la „cules de mure!” Pe cât mi-aduc aminte erau în târg cel puțin vre-o cincizeci de șetre!) de panglicari și de comediantii de tot felul. Am văzut acolo pe un anume Fenardi făcând, vreme de patru ore, dându-se de-a roata fără să se odihnească o clipă.

Aici Nozdref primi un pahar de anason rustic de-adreptul din mâinile bătrânei, care, în vreme ce el sorbea pe nerăsuflate această beutură, îi făcu un compliment adânc.

— „Ha, bine, dă-mi-l” — strigă el văzând că intră Porphiri cu cățelul.

1) Nici un popor pe lume nu pricepe mai bine ca Rușii să construiască șetrele acestea de bălcu, circurile acestea, teatrele acestea improvizate, și să le facă să dispară, cu atâta dicăcio.

Porphiri era îmbrăcat întocmai ca stăpânul său, cu aceasta singură deosebire că arculakul său vătuit era msi matar și mai unuros.

— „Acolo, acolo! Nu, pune-l aici; da, aici, pe podeală”.

Porphiri lasă pe podeală un cățeluș rotunjor. — Iată, iată un câine! — zise triumfal Nozdref ținându-l atârnat pe pielea gâtului.

Și javra scoase un mic gemăt plângător.

— Ei bine! tu n'ai făcut ce ți-am pomenit, — zise Nozdref către Porphiri, căutând la pântecile cățelului; nici nu te-ai gândit măcar să-l piepteni.

— Cum? l-am pieptănat.

— Cum se face că-i plin de purici?

— Nu știu; poate că i-a căpătat dela brișcă!

— Mînti, mînti, tu i-ai lăsat purecii lui și i-ai mai dat din ai tăi... Ei poftim, Cicikof, ce urechi!.. Da; dar pune mâna puțin.

— Văd eu și fără aia; e un câine de neam bun, — zise Cicikof.

— Ci pune-i mâna pe urechi, pe urechi, poftim!

— Da, da, asta are să fie un câine foarte bun, — zise eroul nostru pipăind urechile cățelului, ca să facă pe plac lui Nozdref.

— Și uite ce nas rece... Pipăe, pipăe!

Cicikof, ca să nu contrarieze un prieten, luă

că felul cu o mână, îi pipăi nasul cu cealaltă, și îl lasă pe podeală zicând:

— Un nas superb!

— Cred și eu. De multă vreme mă bat după un câine ca ăsta... Bine, Porphiri, ia-l și tu grijește-l puțin mai bine; ia seama diavole!

Porphiri luă pe micul dobitoc de sub pântec și-l duse în caleasca cea veche.

Ascultă Cicikof, tu trebuie să vii neapărat chiar acuma la mine; cinci verste mai mult; suntem acolo în douăzeci de minute. Dela mine de merge apoi la Sabakevici, dacă te îndeamnă inima.

Cicikof gândi în sine:

„De altfel, de ce n'ași merge la Nozdref? Intru cât e el mai pe jos decât ceilalți? E toată lumea ba, ce-i mai mult, el se întorcea ter din târg. Se vede că urmează în toate părțile sale mișcări; poate să găsească mijlocul de a călători dela el, în mod gratuit ceva pe care știu bine. Bine, bine să mergem, — zise el; dar să nu încerci să mă reții mai mult de câteva ceasuri, fiindcă timpul mi-e scump cu condiția aceasta sunt acuma cu totul al tău.

— În sfârșit! am înțeles, sufletelule, am înțeles; vino, trebuie să te sărut.

Și Nozdref și Cicikof schimbară săruturi.

(Va urma.)

Dr. Rosenberg Miksa, avocat

și-a deschis

cancelarie advocațională
în Vârșet, strada Reședinței nr. 34.

Un milion

de viață de vie pentru altoit „Riparia-Portalis“ (Glorie de Mantpellier) se află de vânzare la preotul **Petru Pelle** din Miniș (comit. Arad.)

Parfumele cele mai moderne și totfelul de cosmetice se găsesc la :

drogeria

bine asortată „Angyal“

Török Andor és T-sa
Arad, Andrassy-tér 20.

GREȘESC FOARTE MULT

acea cari în contra reumei, podagrei, înțepăturilor, sfâșierilor, durerilor de spinare și spate, dureri de oase etc. în looul

REPARATORULUI lui **Kriegner** întrebuițează imitații.

Recomandăm urgent oricărui suferind de reumă și tuturor acelorora, cari sufer de boale amintite mai sus sau de receală și curente, că imediat să întrebuițeze veritabilul

REPARATOR a lui **Kriegner**

care se pregătește exclusiv în farmacia **Kriegner** Budapeste, Kálvin-tér, deci să se trimită scrisorile de comandă. Prețul unei sticle mici 1 cor., o sticlă mare 2 cor.

Cu poșta 5 sticle mici franco 5 cor., sau 3 sticle mari 6 coroane.

Acest medicament vechiu excelent este mai bun decât oricare spirt, deoarece el după o singură frecare vindecă și nu numai alină durerile, ci după câteva zile ele și încetează.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand magazinul meu bogat asortat în :
pălării de bărbați, albituri, cravate și mișe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă :

IOAN BĂLINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

1878—1912

Fabrica de instrumente chirurgicale-medice și bandaje a firmei din Budapesta (IV. Koronaherceg-u. 17)

KELETI I.

Își va serba aniversarea existenței sale de 34 ani.
Firma cu ocaziunea aceasta va da un

Catalog iubilare ilustrat bogat

și fără plăchă în felul său, care va da toate orientările de lipsă în specialitatea aceasta, conține cele mai moderne noutăți cu explicațiile de lipsă și cu o împărțeață după specialitate. Se trimite brisicui — la cerere — gratis și fără spese de poșta.

Articlii principali și specialitățile firmei:

Articlii de gumă igienice.
Bandaje pentru vătămătură (brev. ces. și reg.)
Mașinării pentru îndreptarea corpului.
Mâni și picioare artificiale, corsete, cingătoare de foale și proptitoare pentru piept și pentru îndreptarea spatelor.
Ciorapi de gumă, instrumente electroterapeutice, căruțe pentru morboși de împins și scaune-closete de chilie.

Articlii cosmetici, de călătorie, de message și manicule, cari sunt trebuincioși la îngrijirea morboșilor și corespunzător pentru comoditatea lor.

Principiul de comerț al ei este: o servire promptă și repede, o rezolvire de specialitate a comandelor, prețuri de fabrică convenabile, cea mai perfectă industrie din patrie!

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Creciun & Voda
din Lugos,

care dispune de căzănării mari proprii în Bănat și Ardeal.

Oleul de urechi

al renumitului medic fizician și de stat major **Dr. G. Schmidt**, vindecă în scurt timp și temeinic asurzirea, curgerea și vijeitura de urechi, auzul greu chiar și în cele mai grele cazuri. O sticlă 4 cor. Comande la apoteca „Salvator-Apotheke“ în Stapar.

BIENETH
IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lueru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

GEL MAI MARE DEPOSIT DE MOBILĂ în UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

REDUCERE COLOSALĂ în PREȚ

PENTRU ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPARA PE LÂNGĂ PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PARDISEIE PENTRU DAME ȘI COPII, DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări : în branșa aceasta. :

Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veridică a exemplarelor. Bărbațuși cântăreți cu 8-10-12-16-20-25 cor. Femeiuște cu 3-4-5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimis cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU
— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

„DEGANIN“

(scutit prin lege)

e' cel mai bun prav pentru stărpirea insectelor de bucătărie, magazine etc.

1 pachet de 1/2 kgr. costă numai
1 cor. 50 fileri.

Probați odată și vă scăpați de ele, când nu veți mai fi surprinși să aflați moarte în mâncare!

F. A. DEGAN, Fiume
Postafiók 163.

CAFEA

permanent proaspet prăjită.

TEA

din cele mai bune soiuri.

RUM

în sticle originale și propriu umplute se află numai la

„ATLANTICA“ IMPORT DE CAFEA
ȘI TEA.

ARAD, Bulevardul Andrássy Nr. 20.

(Telefon Nr. 609).

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

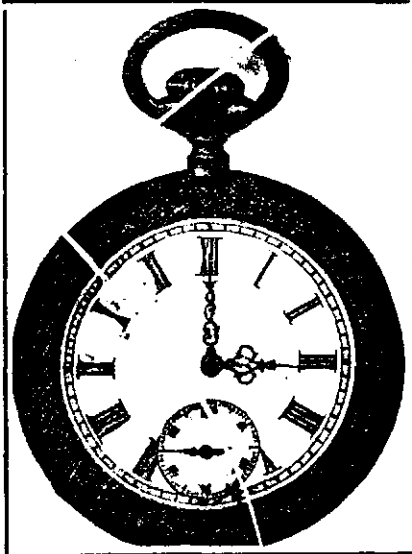
„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

ARAD.

Cele mai bune **oroloage**

Cele mai solide și **juvaericele**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann

Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ținea decât
scurt timp.

23 metri pânză 6-6.50, 7-7.50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7.50-9.50
fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2.50 fl.

Reg priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50-4.75.

Clorapi negri și șarjipentru copii pe prețuri nimitor de scăzute.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința foștilor mei mușterii, on. public și tuturor acelor, cari m'au cunoscut sub numele de SEE-LINGER M. ANDOR, că mi-am maghiarizat numele de familie în ARADI și sub această nouă firmă am deschis o prăvălie de ciobotărie în strada Salacz nr. 1 în localitățile Rónay Jenő, dela care am cumpărat depozitul și atelierul. Noua prăvălie am reînnoit-o cu marfă indigenă, americană și engleză, vânzând marfa veche, luată dela Rónay în prețul fabricii. Țin în depozit orice ghete de domni, dame și copii, ghete de bal, păpuși și pantofi.

Cu stimă:

Aradi (Seelinger) M. Andor
str. Salacz nr. 1.

! Nou atelier de măsurie !

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Arad, strada Wesselényi nr. 1 mi-am deschis un atelier de tâmplărie pentru zidiri și mobile.

Primesc spre efectuare: lucrări pentru zidiri, mobile, portale și aranjamente de prăvălii corespunzătoare pentru timpul prezent în executare modernă, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul on. public semnez cu toată stima:

IOAN PAPP, măsar de mobile și zidiri.
ARAD, strada Wesselényi nr. 1.

Atențiune!

Toate familiile românești cari au lipsă de cafea bună, sunt rugate a comanda din Fiume numai dela firma românească **F. A. Degan**, care poartă mare luptă cu concurenții străini și se cuvine să-l încurajăm fiind singurul român care a înțeles acolo lipsa unei firme românești.

Extras din prețcurentul firmei **F. A. Degan** din **Fiume** (postafiók nr. 163.)

Nr.		1 Kgr. 5 Kgr.	
		Cor. fil	Cor. fil
	Cafea crudă (neprăjită) . . .		
1	Santos fină și aleasă *).	3.—	15.—
10	Cuba fină	3.40	16.50
12	„ mai fină	3.50	17.—
14	„ cea mai fină	3.60	18.—
15	„ mărgelă	3.50	17.—
16	„ specialitate	3.80	19.—
21	lava aurie I-a	3.50	17.50
24	Ceylon fină	3.60	18.—
26	„ mărgelă plantație	4.—	20.—
28	Mocca arabă (adevărată)	3.80	19.—
106	„Victoria“ (din 3 soiuri)	3.80	19.—

*) Unii comercianți vând cafea Santos colorată „lavé“ sub numirea de Cuba, Jamaica, Portorico, etc. ca să apară ieftin. — Degan însă nu profită de nepriceperea nimănui.

Pachetele se expediază cu posta de 5 kgr., franco și cu rambursă, în cari se poate alătura și „Deganin“, Tea, Mandule, Stafide etc.

Cereți prețcurent românesc gratis!

Cassa de păstrare (reuniune) Săliște.

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4 procente, pe lângă anunț cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu caventați, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare hipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adevărat cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

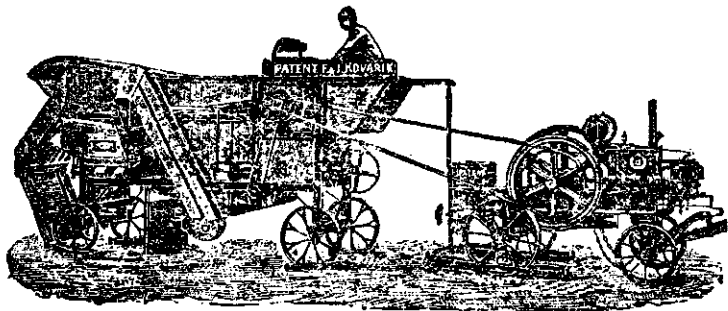
Direcțiunea.

Primul deposit românesc de plane, pianine și armoniuri

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Împăratul roman“), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

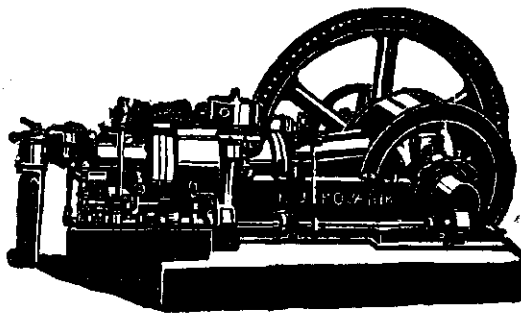
Prospecte și informații se dau gratuit.

Fabricat de primul rang.

Chezășle pentru funcțiune sigură.

Cel mai nou sistem de mașini de treerat cu abur sau motor, construcție patentă.

Motoare cu olei brăt și motoare sugătoare cu gaz, presiune mare, sistem Diesel.

Despărțământ pentru tot felul de mașini agronomice. Mașini de abur, de treerat, secerat, cosat, sămănat etc. în cea mai solidă executare.

Kovárik F. és J.

Prossnitzzi gép- és motorgyár r.-társ. fióktelepe.

Budapest, V., Szabadság-tér. Nr. 14.

Arme de vânătoare
sistem Novotny,
Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramfoane de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoculi și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

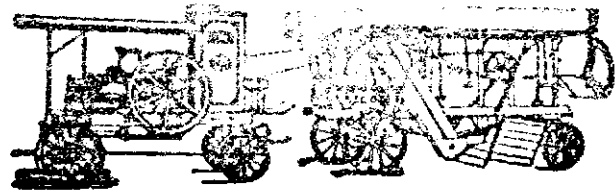
BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.		K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate		„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	„	119,830.992—
	(viață	„	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă		„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acvișții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nu numai pentru publicul din loc dar și pentru cel din provincie este de însemnătate dacă își cumpără cele trebuincioase din

prăvălia de dantele (Csipke áruház)

din strada Asztalos Sándor nr. 4, pentru că a sosit marfa de iarnă și o vinde pe un preț foarte ieftin:

Rugăm a ceti prețurile mai jos însemnate.

Mănuși de lână curată pentru bărbați și femei 35 cr.	Cămăși trico, jaeger, pentru bărbați și femei 90 cr.
Mănuși de lână curată pentru copii, vârgate sau albe 20 cr.	Ismene trico, jaeger, pentru bărbați și femei 80 cr.
Ciorapi pentru femei, jaeger, vârgați sau albi 45 cr.	Trico pentru copii, jaeger 50 cr.
Ciorapi pentru femei, împlețiți 25 cr.	Blouse flanel 75 cr.
Gamasch de lână pentru copii 45 cr.	Neglige flanel 2.70 cr.
Mănuși glacé căptușite pentru femei 75 cr.	Blouse din materie 1.20 cr.

Mare deposit in dantele spre ales!

Cămăși pentru copii R. chiffon 85 cr.
Cămăși pentru copii zephir colorat 85 cr.
Cămăși pentru bărbați R. R. chiffon 99 cr.
Cămăși de noapte pentru bărbați 1 fl. 20 cr.
Cămăși pentru femei R. Chiffon 75 cr.
Ismene pentru femei R. chiffon 74 cr.
Jipon de klott cu crețe duble 1 fl 50 cr.
Jipon de mătase 3 fl. 75 cr.

Taft de mătase 70 cr.
Blouse de mătase vârgate 70 cr.
Plolere pentru bărbați și femei 1 fl. 20
Cămăși pentru fetițe R. chiffon 48—65 cr.
Batiste, duzina cu 58—1.20 cr.
Gulere numai 7 cr. bucata
Mangete părechea 6—8 cr.
Congrè lucru de mână 1 fl. 25 cr.

Dantelă metru dela 1 cor. in sus
Pânză de dantelă dela 25 cr.
Gulera de dantelă 50 cor.
Cravate pentru bărbați 10 cr.
Mănuși glacé obclnute 58—85 cr.
Mănuși glacé albe lungi 1 fl. 50 cr.
Ciorapi pentru femei 39 cr.
Bretele 30 cr.

Mare deposit in dantele spre ales!

Acestor prețuri corespunde calitate bună și trainică.

Afară de acestea au sosit în mare cantitate cârpe de berlin împletite, cârpe nimalaia, gilețe împletite, gamasch împlețiți și trico pentru femei, paltoane, caraciil pentru copii, Șaluri împletite de mătase. Broderii fine elvețiene. Perdele, aceporinte de pat tüll, corsete reform. Surțe de luster și clott.

Covoare linoleum. Albituri fine pentru femei. ș. a. ș. a.

Prețuri surprinzător de eftine!

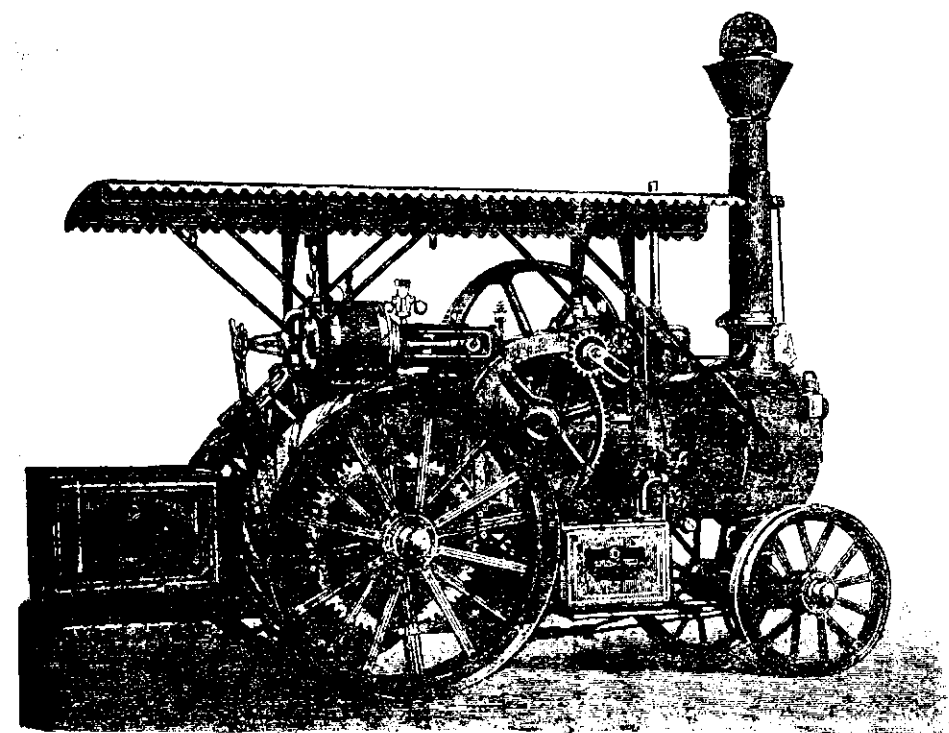
Prețuri surprinzător de eftine!

Rugăm pe p. t. public cumpărător a se convinge de eftinătatea prețurilor.

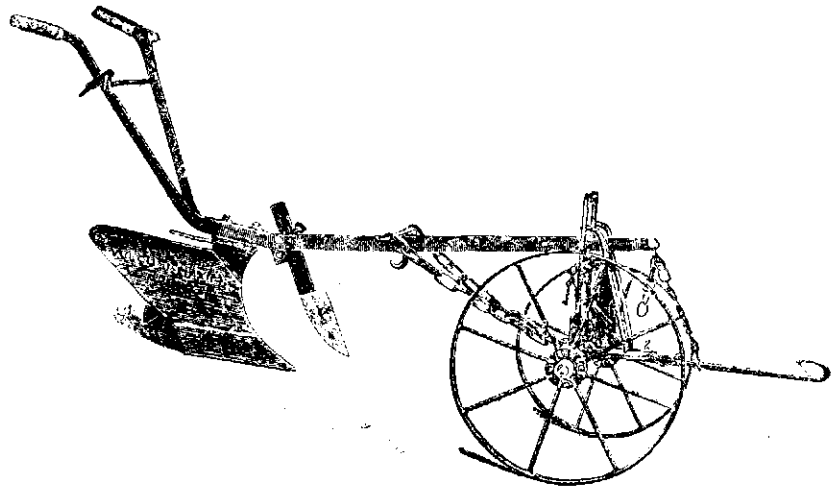
Cu stimă: **Csipke Aruház.**

MAXIM I. VULCU

bricant de mașini, ARAD, strada Fábían László nrul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umbfē singure, o efeptuesc în prețuri moderate. după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate, și cu ransmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batose emplete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, mo-tore sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglărie și alte stabilimente mecanice tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma VULCU I. MAXIM, ARAD, str. Fábían László, lângă gara mare.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
ți dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.